П

М. ЛИСЕНКО – Л. РЕВУЦЬКИЙ

Увертюра до опери „Тарас Бульба"

Партитура

УКРАЇНСЬКА СИМФОНІЧНА МУЗИКА

МУЗИЧНА УКРАЇНА
КИЇВ
1968

Н. ЛЫСЕНКО — Л. РЕВУЦКИЙ

УВЕРТЮРА

К ОПЕРЕ «ТАРАС БУЛЬБА»

ИНСТРУМЕНТОВКА Б. ЛЯТОШИНСКОГО
ПАРТИТУРА

•

M. LYSENKO — L. REVUTSKY

OVERTURE

TO THE OPERA "TARAS BULBA"

INSTRUMENTED BY B. LYATOSHINSKY
SCORE

•

M. LYSSENKO — L. RÉVOUTSKY

OUVERTURE

DE L'OPÉRA „TARASS BOULBA"

INSTRUMENTATION B. LIATOCHINSKY
PARTITION

•

M. LYSSENKO — L. REWUZKY

OUVERTÜRE

ZUR OPER „TARAS BULBA"

INSTRUMENTIERT VON B. LJATOSCHYNSKY
PARTITUR

•

M. LISENKO — L. REVUTSKIY

OBERTURA

PARA LA ÓPERA "TARAS BULBA"

INSTRUMENTACIÓN DE B. LIATOSHINSKIY
PARTITURA

М. ЛИСЕНКО – Л. РЕВУЦЬКИЙ

УВЕРТЮРА

ДО ОПЕРИ „ТАРАС БУЛЬБА“

ІНСТРУМЕНТОВКА
Б. ЛЯТОШИНСЬКОГО

Партитура

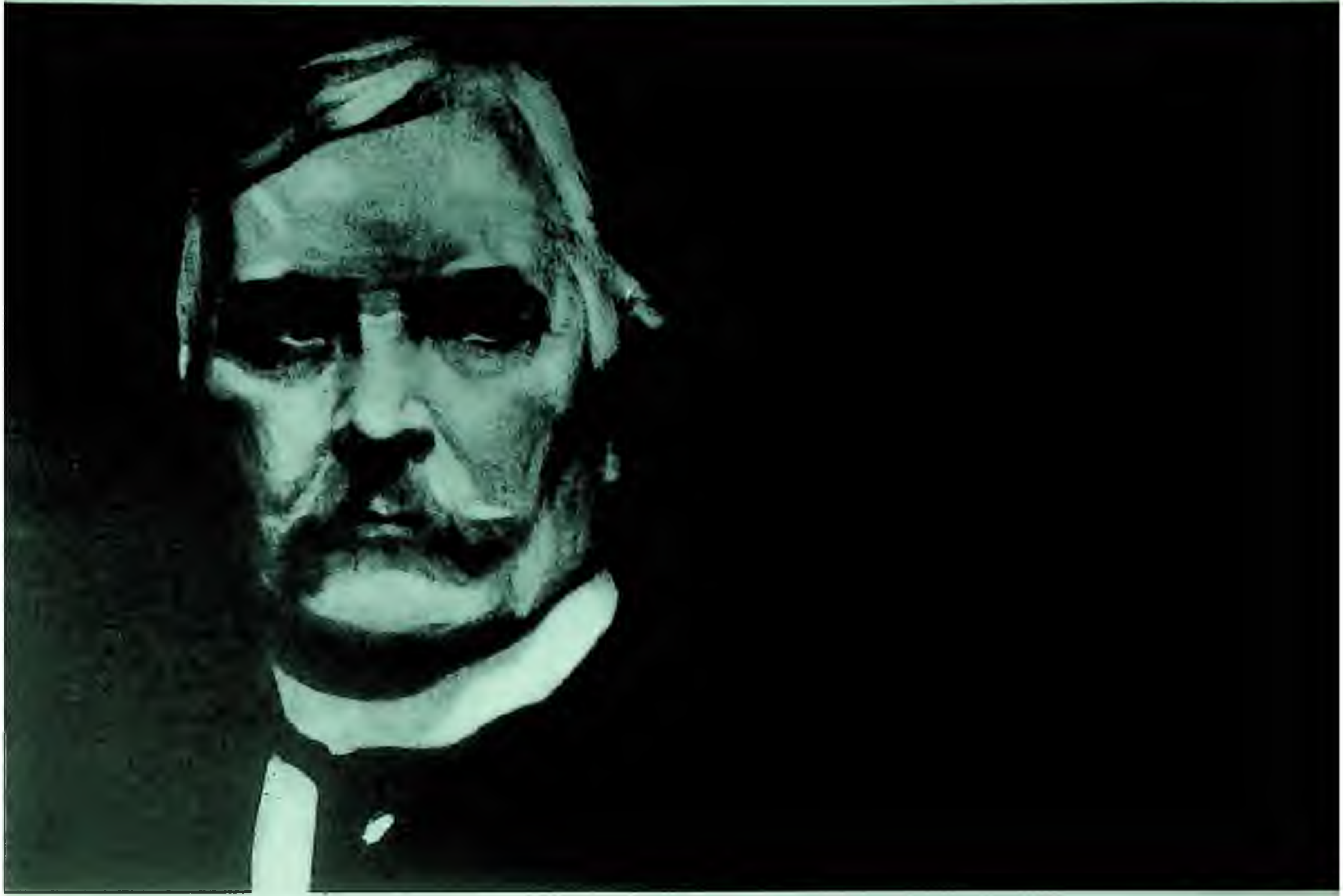

Лысенко Николай Витальевич, Ревуцкий Лев Николаевич. УВЕРТЮРА к опере „Тарас Бульба". Партитура. (Текст на украинском, русском, английском, французском, немецком и испанском языках). Редактор О. Ф. Андрєєва. Художній редактор В. Г. Котляр. Літературний редактор Л. В. Череватенко. Технічний редактор О. І. Фільчагова. Перекладачі: А. М. Марков (англійська мова), М. В. Постніков (французька мова), Т. В. Катуніна (німецька мова), І. Ф. Борисюк (іспанська мова). Художники: В. Д. Фатальчук, О. І. Юнак. Коректор В. Л. Скороходов. БЗ № 3, 1967—2. Здано на виробництво 12.VI.1967 р. Підписано до друку 28.XI.1967 р. Формат $60 \times 90^{1}/_{8}$. Папір офсетний № 1. Умовно-друк. арк. 7,5. Облік.-вид. арк. 6,51. Тираж 1000. Зам. № 740. Видавництво „Музична Україна", Київ, Пушкінська, 32. Фабрика офсетного друку № 1 Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР, Київ, вул. Фрунзе, 51-а. Ціна 1 крб. 94 коп.

9—5—1
БЗ № 3—1967—2

М. ЛИСЕНКО — Л. РЕВУЦЬКИЙ

УВЕРТЮРА

ДО ОПЕРИ „ТАРАС БУЛЬБА"

У кожній музичній культурі на певному етапі з'являється митець, який начебто підсумовує досягнення попередньої епохи і торує шляхи будучині. Він закладає міцні підвалини національної музичної школи, в його творчості використовуються і дістають гармонійну довершеність існуючі жанри й форми, виникають нові — більш досконалі, більш відповідні до естетичних вимог часу.
На Україні цю почесну роль історія надала Миколі Віталійовичу Лисенкові. Народився він 10(22) березня 1842 року в селі Гриньки на Полтавщині, в збіднілій дворянській родині. Його дитинство минуло серед мальовничої природи, хлопець кохався в народних піснях, казках і легендах. Вчився спочатку в приватних пансіонах, далі у гімназії, а вищу освіту дістав у Київському університеті, який закінчив 1864 року. Але музика вже назавжди заполонила душу юнака. Два роки навчання у Лейпцігу (1867—69), за які він пройшов повний курс консерваторії, успіхи на студентських концертах, диплом піаніста-виконавця і композитора не задовольнили М. Лисенка. Він їде до Петербурга, де в класі М. А. Римського-Корсакова поповнює свої знання в галузі симфонічної інструментовки і композиції.
З 1876 року М. Лисенко постійно живе у Києві, лише інколи виїжджаючи із хорами в концертні подорожі по Україні. Творча, педагогічна і громадська діяльність поглинає весь його час, всі його сили.
6 листопада 1912 року, підточене хворобою, перестало битися серце митцеве.
...За скупим переліком дат і фактів стоїть життя, сповнене інтенсивної мистецької праці, відкриттів і боротьби, творчих спілкувань з видатними діячами вітчизняної культури. Яким би не було тяжким і незабезпеченим життя художника в умовах російської «провінції», Лисенко завжди залишався людиною передових поглядів, справжнім демократом, що бачить у служінні народові, Батьківщині свій обов'язок патріота і громадянина. «Пройнятий глибоко ідеєю добра до своєї Вітчизни, роблю і працюю на користь її»,— говорив він.

●

М. Лисенко виявив себе майже у всіх галузях музичної діяльності: як піаніст-виконавець, хоровий диригент, вдумливий і чуйний педагог-вихователь, серйозний і допитливий вчений-фольклорист, а понад усе — як талановитий автор численних музичних творів. Він творив у різних жанрах, від простої куплетної пісні й інструментальної мініатюри до монументальних вокально-симфонічних полотен — хорів, кантат і опер. Центральною і найвизначнішою серед цих останніх є народно-героїчна музична драма «Тарас Бульба», яку сам автор називав своєю «найдорожчою, найулюбленішою дитиною».
Задум створити героїко-патріотичну оперу з української минувшини виник у Лисенка ще в середині 70-х років. Шукаючи тему, він брався то за сюжет «Марусі Богуславки» (за І. Нечуєм-Левицьким і народними піснями), то за «Страшну помсту» М. Гоголя і, зрештою, 1880 року зупинився на «Тарасі Бульбі». Спільно із своїм другом і лібреттистом

опер, драматургом М. Старицьким, Лисенко працював над «Тарасом Бульбою» близько десяти років.

Проте Лисенкові не судилося побачити «Тараса Бульбу» на сцені, почути його в живому звучанні та внести в оперу останні виправлення, потреба в яких неминуче виникає під час підготовки вистави.
«Тараса Бульбу» М. Лисенка вперше поставила трупа Харківського оперного театру 4 жовтня 1924 року.
Подальші постановки виявили як неминущу художню цінність опери, так і часткові недоліки, усунути які було доручено поетові Максимові Рильському і композиторам Л. Ревуцькому та Б. Лятошинському. Цей творчий тріумвірат, з винятковою відповідальністю поставившись до свого складного завдання, здійснив кілька редакцій опери (1937, 1939 і 1954 років), дедалі вдосконалюючи її.
Редактори зуміли подолати незавершеність окремих сцен і скоротити задовгі епізоди. Водночас вони виправили помилки у друкованому клавірі та очистили текст від застарілих слів і полонізмів. Виникла потреба і в новій оркестровці, оскільки авторська не була ним прокоректована.
За традиціями, що склалися у світовій музиці, увертюра до народно-героїчної музичної драми узагальнює провідну ідею твору і концентрує основні музичні теми-образи.
Інтродукція ж Лисенкового оригіналу дещо відходила від цього принципу і містила чимало тематичного матеріалу, безпосередньо не пов'язаного з домінуючою ідеєю боротьби народу за волю і незалежність (тема любовного дуета Андрія і Марильці, клятва Андрія на вірність Воєводі і шляхті, тема прощального плачу Насті за синами).
Редактори цілком слушно вилучили їх з увертюри, натомість підкресливши головне тематичне утворення— музичний образ боротьби, нескореності, патріотичного подвигу.
Могутньо, звитяжно лунає ця тема, відкриваючи увертюру.
Переплітаючися з іншими темами, вона утверджує волелюбну ідею твору.
В новій редакції до увертюри введено тему пісні Кобзаря, що закликає народ скинути панське ярмо («Ой чи довго ще нам та коритися панам»). Широка, наспівна мелодія її, створена Л. Ревуцьким, синтезує найтиповіші поспівки відомих епіко-героїчних народних пісень, сповнених і гарячого, активного протесту, і глибокої скорботи за знедолену, сплюндровану Вітчизну.
Третім важливим тематичним утворенням увертюри є мелодія пісні-маршу «Засвистали козаченьки», окремі звороти якої наявні і в лисенковому оригіналі. В ній так само знаходить образне втілення ідея непоборності, неминучої перемоги народної правди.
Внаслідок ретельної праці Л. Ревуцького та Б. Лятошинського, увертюра стала архітектонічно стрункішою. Найголовніші теми опери дістали в ній лаконічний, але напружений розвиток, підкреслений барвистою, майстерною оркестровкою.
Завдяки цьому увертюра до опери М. Лисенка «Тарас Бульба» набула значення самостійного оркестрового твору, дуже популярного в сучасній концертній практиці.

Лідія Архімович

Н. ЛЫСЕНКО — Л. РЕВУЦКИЙ

УВЕРТЮРА

К ОПЕРЕ „ТАРАС БУЛЬБА"

В каждой музыкальной культуре на определенном этапе появляется художник, который как бы суммирует достижения предыдущей эпохи и прокладывает пути в будущее.
Он закладывает крепкие устои национальной музыкальной школы, в его творчестве используются и получают гармоническое завершение существующие жанры и формы, возникают новые — более совершенные, более соответствующие эстетическим требованиям времени.
На Украине эту почетную роль история предоставила Николаю Витальевичу Лысенко. Родился он 10(22) марта 1842 года в селе Гриньки на Полтавщине, в обедневшей дворянской семье. Его детство прошло среди живописной природы, мальчик очень любил народные песни, сказки, легенды. Учился он сперва в частных пансионах, затем в гимназии, высшее образование получил в Киевском университете, который окончил в 1864 году. Но музыка уже навсегда овладела душой юноши. Два года учения в Лейпциге (1867—69), где он прослушал полный курс консерватории, успехи на студенческих концертах, диплом пианиста-исполнителя и композитора не удовлетворили Н. Лысенко. Он едет в Петербург и в классе Н. А. Римского-Корсакова пополняет свои знания в области симфонической инструментовки и композиции.
С 1876 года Н. Лысенко постоянно живет в Киеве, лишь изредка выезжая с хорами в концертные поездки по Украине. Творческая, педагогическая и общественная деятельность полностью поглощает все его время, все его силы.
6 ноября 1912 года, подточенное болезнью, перестало биться сердце художника.
...За скупым перечислением дат и фактов стоит жизнь, полная интенсивного творческого труда, открытий и борьбы, творческих связей с известными деятелями отечественной культуры.
Какой бы ни была тяжелой жизнь художника в условиях русской «провинции», Лысенко всегда оставался человеком передовых взглядов, настоящим демократом, видящим в служении народу, Родине свой долг патриота и гражданина. «Глубоко проникнувшись идеей добра к своей Отчизне, работаю и творю на благо ей»,— говорил он.

Николай Лысенко проявил себя почти во всех областях музыкальной деятельности: как пианист-исполнитель, хоровой дирижер, вдумчивый и чуткий педагог-воспитатель, серьезный и пытливый ученый-фольклорист, а главное — как талантливый автор многочисленных музыкальных произведений. Он творил в разных жанрах, от простой куплетной песни и инструментальной миниатюры до монументальных вокально-симфонических полотен — хоров, кантат и опер. Центральной и наиболее значительной среди них является народно-героическая музыкальная драма «Тарас Бульба», которую сам автор называл своим «драгоценнейшим и любимейшим детищем». Идея создания героико-патриотической оперы из прошлого Украины возникла у Лысенко еще в середине 70-х годов. Подыскивая тему, он брался то за сюжет «Маруси Богуславки» (по И. Нечую-Левицкому и народным песням), то за «Страшную месть» Н. Гоголя и, наконец, в 1880 году остановился

на «Тарасе Бульбе». Вместе со своим другом и либреттистом опер, драматургом М. Старицким, Лысенко работал над «Тарасом Бульбой» около десяти лет.
Но композитору не пришлось увидеть «Тараса Бульбу» на сцене, услышать его в живом звучании, внести в оперу последние исправления, необходимость в которых неминуемо возникает во время подготовки спектакля. «Тараса Бульбу» Н. Лысенко впервые поставила труппа Харьковского оперного театра 4 октября 1924 года. Дальнейшие постановки выявили как несомненную художественную ценность оперы, так и некоторые недостатки, устранить которые было поручено поэту Максиму Рыльскому и композиторам Л. Ревуцкому и Б. Лятошинскому. Этот творческий триумвират, отнесясь к своему сложному заданию с исключительной ответственностью, осуществил несколько редакций оперы (1937, 1939 и 1954 годов), все более усовершенствуя ее. Редакторы сумели преодолеть незавершенность отдельных сцен и сократить излишние длинноты. Одновременно они исправили ошибки в печатном клавире и очистили текст от архаизмов и полонизмов. Возникла необходимость в новой оркестровке, поскольку авторская не была им откорректирована.
По традиции, сложившейся в мировой музыке, увертюра к народно-героической музыкальной драме обобщает центральную идею произведения и концентрирует основные музыкальные темы-образы. Интродукция же оригинала Лысенко в некоторой степени отходила от этого принципа и содержала тематический материал, непосредственно не связанный с доминирующей идеей борьбы народа за свободу и независимость (тема любовного дуэта Андрия и Марыльцы, клятва Андрия в верности Воеводе и шляхте, тема прощального плача Насти о сыновьях). Редакторы вполне оправдано изъяли их из увертюры, тем самым подчеркнув основное тематическое образование — музыкальный образ борьбы, непокоренности, патриотического подвига. Гордо, победно звучит эта тема, открывая увертюру. Переплетаясь с другими темами, она утверждает свободолюбивую идею произведения.
В новой редакции в увертюру введена тема песни Кобзаря, призывающего народ свергнуть панский гнет («Ой чи довго ще нам та коритися панам»). Широкая, напевная мелодия, созданная Л. Ревуцким, синтезирует типичнейшие попевки известных эпическо-героических песен, исполненных и горячего, активного протеста, и глубокой скорби об угнетенной порабощенной Отчизне.
Третьим важным тематическим образованием увертюры является мелодия песни-марша «Засвистали козаченьки», отдельные обороты которой имеются в лысенковском оригинале. В ней также образно воплотилась идея непокоренности, всепобеждающей народной правды. Вследствие тщательной работы Л. Ревуцкого и Б. Лятошинского увертюра стала архитектонически стройнее. Наиболее важные темы оперы получили в ней лаконичное, но напряженное развитие, подчеркнутое красочной, мастерской оркестровкой.
Благодаря этому увертюра к опере Н. Лысенко «Тарас Бульба» приобрела значение и как самостоятельное оркестровое произведение, очень популярное в современной концертной практике.

Лидия Архимович

M. LYSENKO — L. REVUTSKY

OVERTURE

TO THE OPERA "TARAS BULBA"

In every musical culture, at a definite stage, an artist appears who synthesizes the achievements of the previous period and shows the path for the future. He lays the solid foundations of the school of national music, and in his works he uses and perfects the existing genres and forms and also creates new ones, which are both more accomplished and better suited to meet the aesthetic requirements of his time.
In the Ukraine, destiny alloted this honourable historic role to Mykola Lysenko. He was born on March 10(22), 1842, in the village of Grinki, near Poltava, in the family of an impoverished nobleman, and spent his childhood in the country. The boy loved folk songs, fairy tales, and legends. He studied at first in private boarding-schools, then in a secondary school and at the Kiyiv (Kiev) University, from which he graduated in 1864. By that time, however, the young man had become an ardent music-lover. Two years of further studies at the Leipzig Conservatory (1867—1869), successfull performances in student concerts, and a diploma of a pianist and composer did not satisfy M. Lysenko.
He went to St. Petersburg, and in Rimsky-Korsakov's class enriched his knowledge in the field of symphonic instrumentation and composition.
From 1876 M. Lysenko lived permanently in Kiyiv and only very seldom went with choirs on concert tours of the Ukraine. Creative work, teaching, and social activities absorbed all of his time and energy.
On November 6, 1912, the musician's heart ceased to beat. Lysenko's life was full of intensive creative work, of discoveries, and struggle. Lysenko always remained a man of advanced views, and a true democrat, who considered it his duty as a patriot and citizen to serve his people and his country. He said, "In my creative work I am guided by my deep devotion to my Motherland, and I wish to do all I can for its benefit".

•

Mykola Lysenko excelled in almost all the spheres of musical activity — as a pianist, a choir conductor, a wise and perceptive teacher and educator, a serious and searching scholar and folklorist, and, above all, a talented author of numerous musical compositions. He wrote in different genres, from simple couplet songs and instrumental miniatures to monumental vocal-symphonic compositions — chorales, cantatas, and operas. The most important of these is the heroic musical drama "Taras Bulba", which the composer himself called his "most precious and favourite creation".
Lysenko conceived the idea of creating a heroic and patriotic opera about the Ukraine's past in the middle 1870's. Searching for a theme, he turned to the subject of "Marusya Boguslavka" (after I. Nechuy-Levitsky and folklore motives) and to "The Terrible Revenge" (by N. Gogol). At last, in 1880, he decided on "Taras Bulba". Together with his friend, the playwright M. Staritsky, Lysenko worked on "Taras Bulba" for almost ten years.
However, the composer did not live to see a stage performance

of "Taras Bulba". Death prevented him from making corrections which cannot but arise during the rehearsing of a production.

The première of Lysenko's "Taras Bulba" was staged by the Kharkiv Opera Theatre on October 4, 1924. Further performances exposed both the artistic value of the opera and a few of its shortcomings, which the poet Maxim Rylsky and the composers L. Revutsky and B. Lyatoshinsky were given the task of amending. This triumvirate, treating their complicated assignment with utmost diligence and care, turned out several editions of the opera (in 1937, 1939, and 1954), each one an improvement on the other. The editors put the finishing touches to some incomplete scenes and abbreviated the unnecessarily long episodes. They also corrected the mistakes in the printed piano version and cleared the text of archaic words and expressions. Besides, a new orchestration had to be arranged as the author had not corrected the one that he had written.

According to the tradition of world music, the overture to a heroic musical drama summarizes the main idea of the work and concentrates on the basic themes and images. But Lysenko's original introduction departed from this principle in many respects and contained some thematic material not related directly to the dominant idea of the opera — that of the people's struggle for freedom and independence — such as the theme of Andry's and Mariltsya's love duet, Andry's oath of allegiance to the Voyevoda and the Polish gentry, and the theme of Nastya's mournful farewell to her sons. The editors, naturally, eliminated these from the overture, and by doing this, underlined the main thematic element, i. e. the musical image of the struggle, the love for freedom, and the patriotic exploits. The overture begins with this vigorous and triumphant theme. Interlinked with other themes, it stresses the freedom-loving idea of the composition.

A theme from the Kobzar song, calling on the people to overthrow the landowners' rule ("Oh how long shall we have to submit to the landowners") has been introduced in the new addition of the overture. This vigorous, melodious song, written by L. Revutsky, synthesizes the most typical melodies of the well-known heroic ballads filled with passionate and active social protest, and deep patriotic feelings.

The overture's third important thematic element is the melody of the march-song "Zasvistali Kozachenki", Lysenko's original contained some of its phrases. This song, too, expresses the people's love for freedom, its determination to assert its rights.

Owing to L. Revutsky's and B. Lyatoshinsky's endeavours, the architectonics of the overture were improved. The leading themes of the opera have been laconically but very expressively elaborated and further perfected by a highly colourful and masterful orchestration.

As a result of it, the overture to Lysenko's opera "Taras Bulba" can also be considered a separate orchestral composition, and as such it is often included in the concert repertoire of Ukrainian orchestras.

Lidia Arkhimovich

M. LYSSENKO — L. RÉVOUTSKY

OUVERTURE
DE L'OPÉRA „TARASS BOULBA"

Dans chaque culture musicale, il apparaît, à une étape déterminée, un artiste qui résume les réalisations de l'époque précédente et qui fraye les voies de l'avenir. Il pose fermement les fondements de l'école musicale nationale, il utilise dans son oeuvre les genres et les formes existant et en obtient l'achèvement harmonieux; à leur tour de nouveaux genres et des formes nouvelles apparaissent, plus accomplis, et qui correspondent mieux aux exigences esthétiques de l'époque.

En Ukraine, l'histoire a confié ce rôle d'honneur à Mikola Lyssenko. Il est né le 22 mars 1842 dans le village Grinki (région de Poltava) dans une famille appauvrie, appartenant à la noblesse. Il passa son enfance au milieu d'une nature pittoresque; l'enfant aimait beaucoup les chansons populaires, les contes, les légendes. Il fit d'abord ses études dans des pensions privées, puis au gymnase. Il acquit l'enseignement supérieur à l'Université de Kyiv (Kiev) qu'il termina en 1864. Mais la musique possédait déjà pour toujours l'âme du jeune Lyssenko. Pendant deux ans il fit des études à Leipzig (1867—1869), où il suivit le cours complet du Conservatoire. Les succès aux concerts d'étudiants, le diplôme de pianiste et de compositeur ne le satisfaisaient pas. Il va à Pétersbourg et enrichit ses connaissances dans le domaine de l'instrumentation symphonique et de la composition dans la classe de N. Rimsky-Korsakov.

A partir de 1876 M. Lyssenko habite à Kyiv. De temps en temps il donne des concerts de choeurs à travers l'Ukraine. L'activité créatrice, pédagogique et sociale absorbe tout son temps et toutes ses forces.

Le 6 novembre 1912, miné par la maladie, le coeur du grand artiste cessa de battre.

...Derrière cette énumération concise de dates et de faits se dresse une vie pleine de travail créateur intense, de découvertes et de lutte, de relations avec les personnalités éminentes de la culture nationale, Lyssenko conserva toujours des idées d'avant-garde; c'était un vrai démocrate pour qui la cause du peuple et de la Patrie était un devoir de grand citoyen et de patriote. „Profondément imprégné d'idées de bienveillance envers ma Patrie, je travaille et je crée pour elle" — disait-il.

Mikola Lyssenko s'est manifesté dans presque tous les domaines de l'activité musicale: comme pianiste, dirigeant de choeurs, pédagogue réfléchi et subtil; savant-folkloriste sérieux et scrutateur, mais surtout comme auteur talentueux de nombreuses oeuvres musicales. Il créa des genres variés: depuis la simple chanson à couplets et la miniature instrumentale jusqu'aux toiles monumentales vocales et symphoniques: choeurs, cantates et opéras. Son oeuvre la plus considérable est le drame héroïque populaire „Tarass Boulba", que l'auteur appelait lui-même son „oeuvre de prédilection la plus chère". C'est vers le milieu des années 70 que l'idée lui vint de créer un opéra héroïque et patriotique sur un sujet de l'histoire de l'Ukraine. Recherchant un thème, il s'arrêta d'abord sur „Maroussia Bogouslavka" (d'après

I. Netchouï-Lévitsky et les chansons populaires), ensuite sur la „Vengeance terrible“ de N. Gogol et se décida enfin, en 1880, pour „Tarass Boulba“. Avec son ami I. Staritsky, dramaturge et librettiste, Lyssenko travaille à son drame musical „Tarass Boulba“ pendant près de dix ans.

Mais le compositeur n'a pas eu la joie de voir „Tarass Boulba“ sur scène, d'en entendre les sons vivants, d'apporter à l'opéra les dernières corrections dont la nécessité apparaît inévitablement pendant les préparations du spectacle.

„Tarass Boulba“ fut exécuté pour la première fois le 4 octobre 1924 par la troupe de l'Opéra de Kharkiv. Les représentations ultérieures mirent en évidence la valeur artistique de cette oeuvre, ainsi que quelques de ses défauts, dont la liquidation fut confiée au poète Maxime Rylsky et aux compositeurs Révoutsky et B. Liatochinsky. Ce triumvirat créateur traita sa mission difficile avec une responsabilité exceptionnelle et réalisa plusieurs rédactions de l'opéra (1937, 1939 et 1954), le perfectionnant de plus en plus. Les rédacteurs parachevèrent quelques scènes et réduirent les épisodes trop longs. Ils corrigèrent les erreurs dans le klavier imprimé et supprimèrent les archaïsmes et les polonismes du texte. Une nouvelle orchestration fut nécessaire, car celle de l'auteur n'avait pas été corrigée.

Selon les traditions de la musique mondiale, l'ouverture d'un drame musical populaire et héroïque généralise l'idée centrale de l'oeuvre et concentre les images des thèmes musicaux principaux. L'introduction de l'original de Lyssenko déclinait un peu de ce principe, et elle contenait un matériel thématique qui n'était pas lié avec l'idée dominante de la lutte du peuple pour la liberté et l'indépendance (thème du duo d'amour d'Andreï et de Marvltsa, le serment d'Andreï au Voevoda et à la noblesse, le thème des lamentations d'adieu à ses fils de Nastia). Les rédacteurs les retirèrent de l'ouverture et soulignèrent ainsi la formation thématique principale: l'image musicale de la lutte, de l'insoumission et de l'exploit patriotique. Ce thème retentit victorieusement et puissamment au début de l'ouverture. En se combinant aux autres thèmes, il affirme l'idée de liberté de l'oeuvre entière.

On a introduit dans la nouvelle rédaction le thème de la chanson du Kobzar, qui appelle le peuple au renversement du joug des seigneurs („Nous soumettrons-nous encore longtemps aux seigneurs?“). La large mélodie chantante, créée par L. Révoutsky, synthétise les intonations les plus typiques des célèbres chants héroïques et épiques, emplis de protestation active et ardente et de profonde tristesse pour la Patrie oppressée et asservie.

La troisième formation thématique importante de l'ouverture est la mélodie du chant-marche „Zaswystaly Kozatchenki“, dont quelques tournures se trouvaient dans l'original

A la suite du travail soigneux de L. Révoutsky et de B. Liatochinsky, l'ouverture obtint une forme architectonique plus harmonieuse. Les thèmes les plus importants de l'opéra reçurent un développement laconique, mais intense, souligné par la brillante orchestration.

Grâce à cela, l'ouverture de M. Lyssenko „Tarass Boulba“ acquit l'importance d'une oeuvre orchestrale indépendante, très populaire dans la pratique actuelle de concerts.

Lidia Arkhimovitch.

M. LYSSENKO — L. REWUZKY

OUVERTÜRE

ZUR OPER „TARAS BULBA"

In jeder Musikkultur tritt zu einem bestimmten Zeitpunkt ein Künstler in Erscheinung, der sämtliche Errungenschaften der verflossenen Epoche gleichsam summiert und neue Wege in die Zukunft bahnt. Er prägt die Traditionen der nationalen Musik, und in seinem Schaffen finden wir sowohl die Widerspiegelung und harmonische Vollendung der bereits bestehenden Genres und Formen als auch die Entstehung vollkommenerer, mit den ästhetischen Anforderungen der Neuzeit in Einklang stehender Formen.

In der Ukraine wurde diese ehrenvolle historische Rolle Mykola Vitaljewitsch Lyssenko zuteil. Er wurde am 10. (22.) März 1842 im Dorf Grinki, Gouvernement Poltawa, in einer verarmten adeligen Familie geboren. Seine Kindheit verlebte er inmitten der bezaubernden ukrainischen Natur. Der Junge fand großes Gefallen an Volksliedern, Märchen und Sagen. Seine schulische Ausbildung bekam er zuerst in privaten Lehranstalten und später im Gymnasium. Die Hochschulbildung genoß er an der Universität Kyiw (Kiew), die er im Jahre 1864 absolvierte. Allein die Musik hatte schon völlig von dem Jüngling Besitz ergriffen. Die zwei Jahre Studium in Leipzig (1867—1869), wo er einen vollen Kursus am Konservatorium durchmachte, der Erfolg, den er bei den Studentenkonzerten erntete, sowie das Diplom eines Klaviervirtuosen und Komponisten befriedigen Lyssenko nicht. Er fährt nach Petersburg und vervollkommnet seine Kenntnisse auf dem Gebiet der sinfonischen Instrumentation und Komposition in der Klasse von N. A. Rimski-Korsakow. Im Jahre 1876 schlägt Lyssenko seinen ständigen Wohnsitz in Kyiw auf. Nur selten verläßt er die Stadt, um mit dem Chor eine Gastspielreise durch die Ukraine zu unternehmen. Die musikalische, pädagogische und öffentliche Tätigkeit nimmt seine ganze Zeit und all seine Kräfte in Anspruch.

Am 6. November 1912 hört das von Krankheit verzehrte Herz des Künstlers auf zu schlagen.

Lyssenko blieb stets und immer ein fortschrittlicher und nahrhafter Mensch, ein aufrechter Demokrat, der die Pflichten eines Patrioten und Bürgers darin sah, all seine Kräfte in den Dienst des Volkes und der Heimat zu stellen. „Zutiefst erfüllt von Liebe und Ergebenheit zu meinem Vaterland, arbeite und schaffe ich zu seinem Wohl", pflegte er zu sagen.

●

Mykola Lyssenko hatte sich nahezu auf allen Gebieten des Musikschaffens bewährt, als Klaviervirtuose, Chordirigent, als ernster, feinfühlender Musikpädagoge und forschender gelehrter Folklorist, und nicht zuletzt als talentvoller Verfasser einer Vielzahl von Musikwerken. Sein Schaffen erstreckte sich auf verschiedene Genres, angefangen von einfachen Liedern und Bagatellen für Instrumentalmusik, einschließlich der Vokalmusik, monumentalen Chor- und Orchesterwerke, Kantaten und Opern. Zu den bedeutendsten und größten unter ihnen zählt das heroische musikalische Volksdrama „Taras Bulba", das von dem Komponisten selbst als sein „wertvollstes und liebstes Werk" bezeichnet wurde. Aber dem Komponisten war es nicht beschieden, die Aufführung des „Taras Bulba" zu erleben und an der Oper die letzte Korrektur vorzunehmen, deren Notwendigkeit sich

unvermeidlich während der Proben ergibt.
Lyssenkos „Taras Bulba" wurde erstmals am 4. Oktober 1924 von der Truppe des Charkiwer Operntheaters aufgeführt. Die weiteren Aufführungen zeigten sowohl den künstlerischen Wert der Oper als auch gewisse Mängel, mit deren Beseitigung der Dichter Maxim Rylski sowie die Komponisten L. Rewuzki und B. Ljatoschynsky betraut wurden. Dieses schöpferische Triumvirat, das sich mit dem größten Ernst an die verantwortungsvolle Aufgabe machte, brachte mehrere Varianten der Opernfassung heraus (sie stammen aus den Jahren 1937, 1939, 1954) und vervollkommnete in vielem die Oper. Auch eine neue Orchestrierung erwies sich als notwendig, da die erste Fassung von dem Komponisten nicht verbessert worden war.
Nach den in der Weltmusik bestehenden Traditionen faßt die Ouvertüre zu diesem heroischen musikalischen Volksdrama den Grundgedanken des Werkes zusammen und vereinigt die musikalischen Hauptthemen und Bilder. Die Introduktion des Lyssenkowschen Originals hingegen wich in gewissem Maße von diesem Prinzip ab und enthielt Themen, die nicht unmittelbar mit der dominierenden Idee des Volkskampfes für Freiheit und Unabhängigkeit verbunden waren (Thema des Liebesduetts von Andrij und Maryljza, der dem Wojewoden und der Schlachta von Andrij geleistete Treueid, Nastjas Klagelied über die Söhne). Aus diesem Grunde wurden sie von den Redakteuren aus der Ouvertüre gestrichen, wodurch das Hauptthema des Werkes — der Kampf, die Unbeugsamkeit und die patriotische Heldentat in der musikalischen Gestaltung besonders zur Geltung kamen.
Gewaltig und siegesgewiß setzt sich dieses Thema in der Ouvertüre durch. Im Einklang mit den anderen Themen behauptet es die im Werk enthaltene Idee der Freiheitsliebe.
In der neuen Fassung wurden in die Ouvertüre Motive des Kobsarenliedes eingefügt, in dem das Volk aufgerufen wird, das Joch der Feudalherrschaft abzuschütteln („Oh, wie lange sich noch den Herren beugen..."). Die von Rewuzki geschaffene Melodie mit ihrer ausgesprochen gesangartig geführten Tonfolge gibt die typische Intonation der bekannten epischen Heldenlieder wieder, die erfüllt sind von entschiedenem, leidenschaftlichem Protest und auch von heitigem Kummer um das unterdrückte, geknechtete Heimatland.
Als drittes wichtiges, themagebundenes Moment der Ouvertüre muß die Melodie des Marschliedes „Saswystaly kosatschenky" hervorgehoben werden, deren Fragmenten wir auch im Urtext von Lyssenko begegnen.
Darin ist ebenfalls bildlich die Idee der Unbeugsamkeit und der siegreichen Volksweisheit verkörpert.
Dank der sorgfältigen Arbeit L. Rewuzkys und B. Ljatoschynskys erlangte der architektonische Aufbau der Ouvertüre größere Vollkommenheit. Die Hauptmotive wurden einerseits lakonischer, andererseits intensiver ausgedrückt, wobei die märchenhaft schöne und meisterhafte Orchestrierung eine überaus gelungene Untermalung bildet.
Zum Abschluß sei noch erwähnt, daß Lyssenkos Ouvertüre zu „Taras Bulba" auch als selbständiges Orchesterwerk Bedeutung erlangt hat und eine beliebte Programmnummer unserer zeitgenössischer Konzerte bildet.

Lidia Archimowitsch

M. LISENKO — L. REVUTSKIY

OBERTURA

PARA LA OPERA "TARAS BULBA"

En toda cultura musical de un determinado periodo surge un artista, el cual como si resumiera los alcances de épocas anteriores, abre camino hacia el futuro. El hecha sólidas bases para una escuela musical nacional, en sus creaciones utiliza y tienen lugar conclusiones armónicas, géneros y formas ya existentes, surgen nuevas, más actuales, en más correspondencia a las exigencias estéticas de la época.

En Ucrania, este papel de honor, la Historia lo ofreció a Mikola Lisenko. Nació éste el 10 (20) de marzo de 1842 en la aldea de Grinky en Poltava, en el seno de una familia de nobles empobrecidos. Transcurrió su infancia en medio de una pintoresca naturaleza; de niño gustaba muchísimo de las canciones folklóricas, cuentos y leyendas. Comenzó sus estudios en pensionados privados, y luego los continuó en el gimnasio; sus estudios superiores los llevó a cabo en la Universidad de Kiyiv (Kiev), finalizándolos en el año 1864. Pero la música para siempre había cautivado el alma del joven. Dos años de aprendizaje en Leipzig (1876—1869), en los cuales asiste al curso completo del conservatorio, éxitos en los conciertos estudiantiles, el diploma de pianista ejecutante y el de compositor, no satisfacieron a M. Lisenko. Viaja a Peterburgo y en la clase de N. Rimsky-Korsakov amplía sus conocimientos en el terreno de la instrumentación sinfónica y la composición.

Desde el año 1876 M. Lisenko vive en Kiyiv constantemente, y solamente de vez en cuando sale con algunos coros en viajes de concierto por Ucrania. Su actuación creadora, pedagógica y social, ocupa totalmente su tiempo, absorbe sus fuerzas.

El 6 de enero de 1912, debilitado por una enfermedad, deja de latir el corazón del artista.

...Detrás de un avaro recontar de datos y cifras existe una vida, plena de un intenso trabajo creador, descubrimientos y luchas, relaciones creadoras con conocidos hombres de la cultura nacional. Lisenko nunca dejó de ser un hombre con opiniones de vanguardia, un verdadero demócrata que veía en el servir al pueblo, a la Patria, su deber de ciudadano y patriota. "Profundamente embebido en ideas de bien hacia mi Patria, trabajo y creo para bien de ella" — así decía él.

●

Mikola Lisenko se reveló en casi todos los terrenos de la actividad musical: ya sea como pianista ejecutante, como serio y curioso investigador folklórico, y lo que es más importante, como talentoso autor de innumerables creaciones musicales. El creaba en diferentes géneros, desde las simples canciones de copla y miniaturas instrumentales, hasta los monumentales cuadros sinfónico-vocales: coros, cantatas y operas. Entre ellas, la más importante, la obra cumbre, resulta ser el drama musical heroico-popular "Tarás Bulba", al cual el mismo autor llamaba su "más caro y amado hijo".

Conjuntamente con su amigo y libretista de opera M. Staritsky, Lisenko trabajó en "Tarás Bulba" alrededor de diez años.

Pero el compositor no tuvo la suerte de ver a "Tarás Bulba" puesta en escena, ni de escucharla, ni de hacer las últimas

correcciones, necesidad de las cuales obligatoriamente surge durante la preparación del espectáculo.

La opera "Tarás Bulba" de Lisenko fue estrenada por el elenco del Teatro de la Opera de Jarkiv (Jarkov), el día 4 de octubre de 1924. Las representaciones posteriores de la misma, pusieron al descubierto el valor artístico de la opera así como de algunas insuficiencias, la liquidación de las cuales le fueron encomendadas al poeta Maksim Rilsky y a los compositores L. Revutsky y B. Liatoshinsky. Este triunvirato creador, enfrenta su complicado encargo con una extraordinaria responsabilidad, llevando a cabo una serie de redacciones de la opera (en los años 1937, 1939 y 1954) cada vez perfeccionandola más y más. Los redactores supieron superar las deficiencias de algunas escenas y acortar los largos episodios superfluos. Al mismo tiempo, eliminaron faltas en la adaptación para piano y quitaron del texto arcaismos y giros poloneses. Surgió la necesidad de una nueva orquestación, ya que la original no fue corregida por el autor.

De acuerdo a tradiciones formadas y arraigadas en la musica mundial, la obertura en un drama musical heroico-popular generaliza la idea central de la composición y concentra los principales temas: sus imágenes. La introducción en el original de Lisenko, en cierta forma se apartaba de este principio y contenía un material temático directamente no relacionado con la idea dominante: la lucha del pueblo por la libertad e independencia (tema del dúo amoroso entre Andrés y Mariltsa, el juramento de fidelidad de Andrés al Jefe del ejército y a la Nobleza Polaca, el tema del llanto de Nastia en la despedida con sus hijos). Naturalmente, los redactores quitaron estos temas de la obertura, recalcando con esto la formación temática principal, la imagen musical de la lucha, de la invencibilidad y del patriotismo. Poderoso, triunfal, suena este tema al comenzar la obertura. Entrelazandose con otros temas, ella afirma la idea del amor a la libertad, de la composición.

Con la nuevo redacción en la obertura se ha introducido el tema de la canción del "Kobzar" ("Bardo") llamando al pueblo a derrocar el yugo de los señores "Oy chi dovgo sche nam ta koritisia panam" ("Por cuanto tiempo aun seremos sojuzgados por los señores"). La amplia, cantante melodía, creada por L. Revutsky, sintetiza las más típicas entonaciones de las conocidas canciones épico-heroicas, plenas de ardiente y activa protesta y de profundo dolor por la sojuzgación de la Patria esclavizada.

El tercero en importancia componente temático, de la obertura, es la melodía de la marcha-canción "Zasvistali cozachenky", ("Antes del amanecer se levantaron los cosacos"), diferentes giros de la cual también se encuentran en el original de Lisenko. En ella también se encarna figurativamente la idea de la indocilidad y de la siempre triunfadora verdad del pueblo.

Luego del minucioso arreglo de L. Revutsky y B. Liatoshinsky, la obertura adquirió más elegancia y más soltura en su construcción. Los temas más importantes de la opera adquirieron un desarrollo lacónico, pero más intenso, subrayados por la brillante maestría de la orquestación. Gracias a todo esto, la obertura de la opera de M. Lisenko "Tarás Bulba" adquirió también significación como composición orquestal independiente, que goza hoy de enorme popularidad en la práctica de conciertos moderna.

Lydia Arjimovich

Увертюра

до опери „Тарас Бульба"

ORCHESTRA

Piccolo
2 Flauti
2 Oboi
Corno inglese
2 Clarinetti B
Clarinetto basso B
2 Fagotti
Contrafagotto

4 Corni F
3 Trombe B
3 Tromboni
Tuba

Timpani
Triangolo
Tamburino
Tamburo
Piatti
Cassa

Arpa

Violini I
Violini II
Viole
Violoncelli
Contrabassi

УВЕРТЮРА
до опери „Тарас Бульба“

М. Лисенко — Л. Ревуцький
Інструментовка Б. Лятошинського

УВЕРТЮРА
к опере „Тарас Бульба“

Н. Лысенко — Л. Ревуцкий
Инструментовка Б. Лятошинского

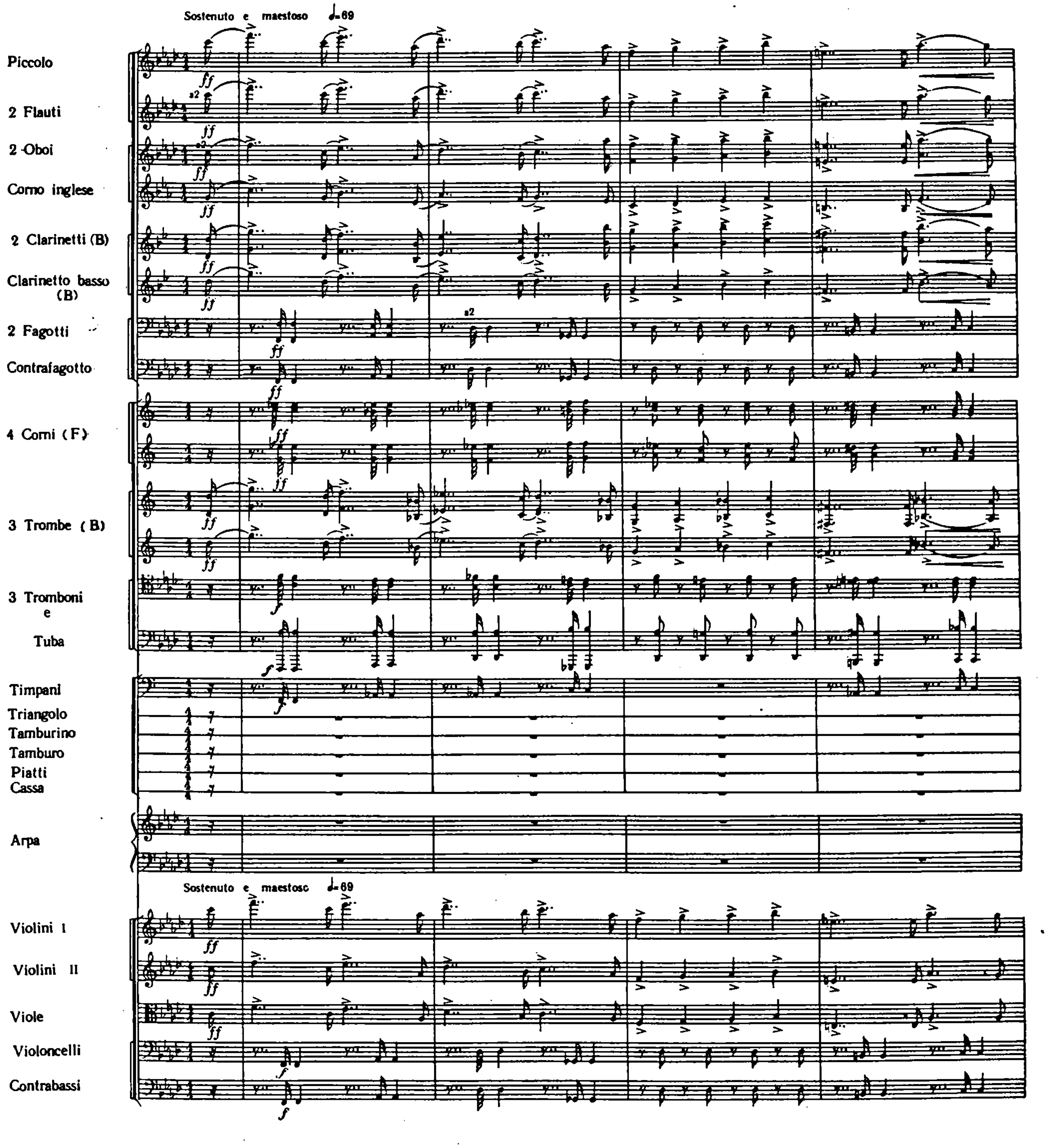

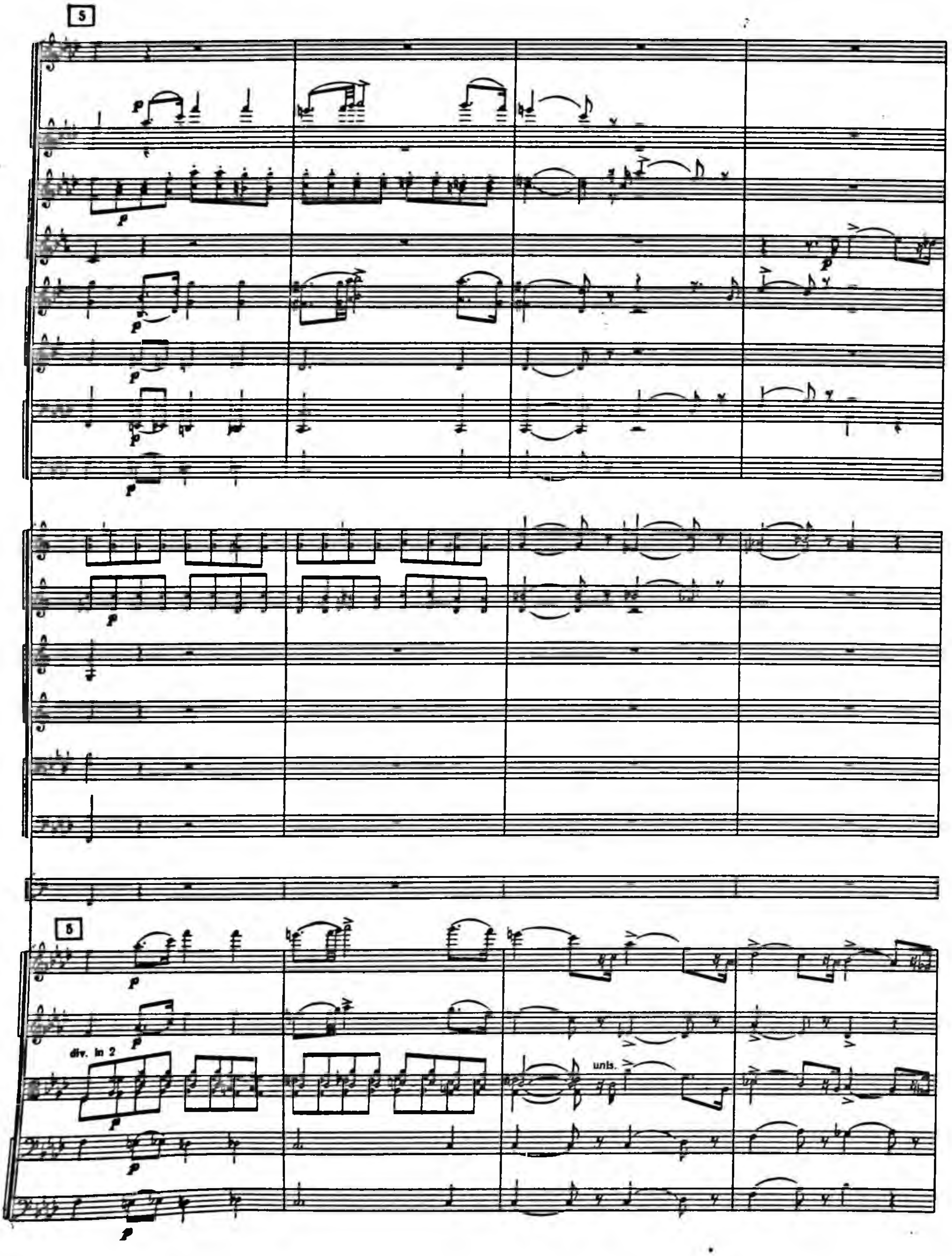
5
div. in 2
unis.

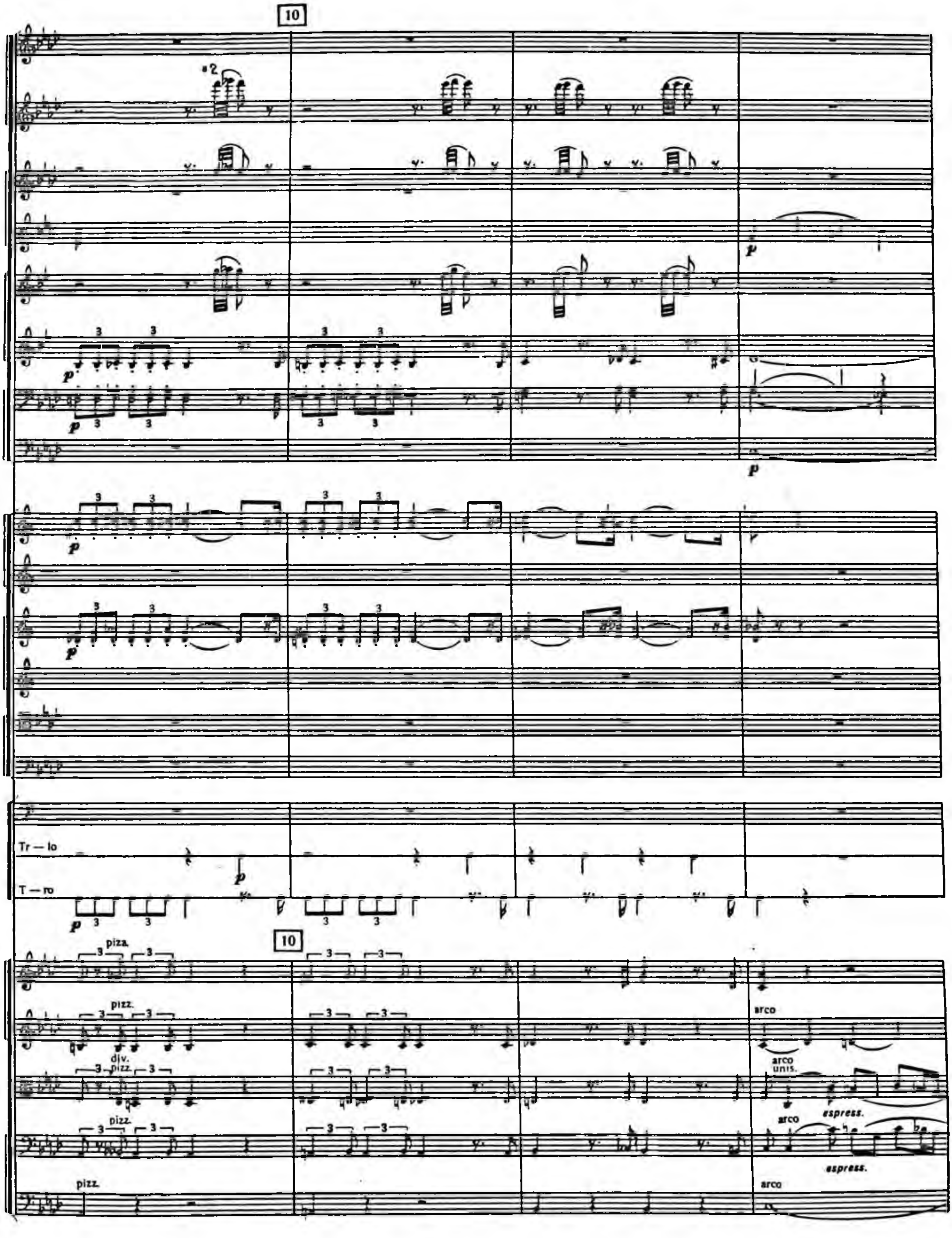
10
Tr — lo
T — ro
10
pizz.
div.
arco
unis.
espress.

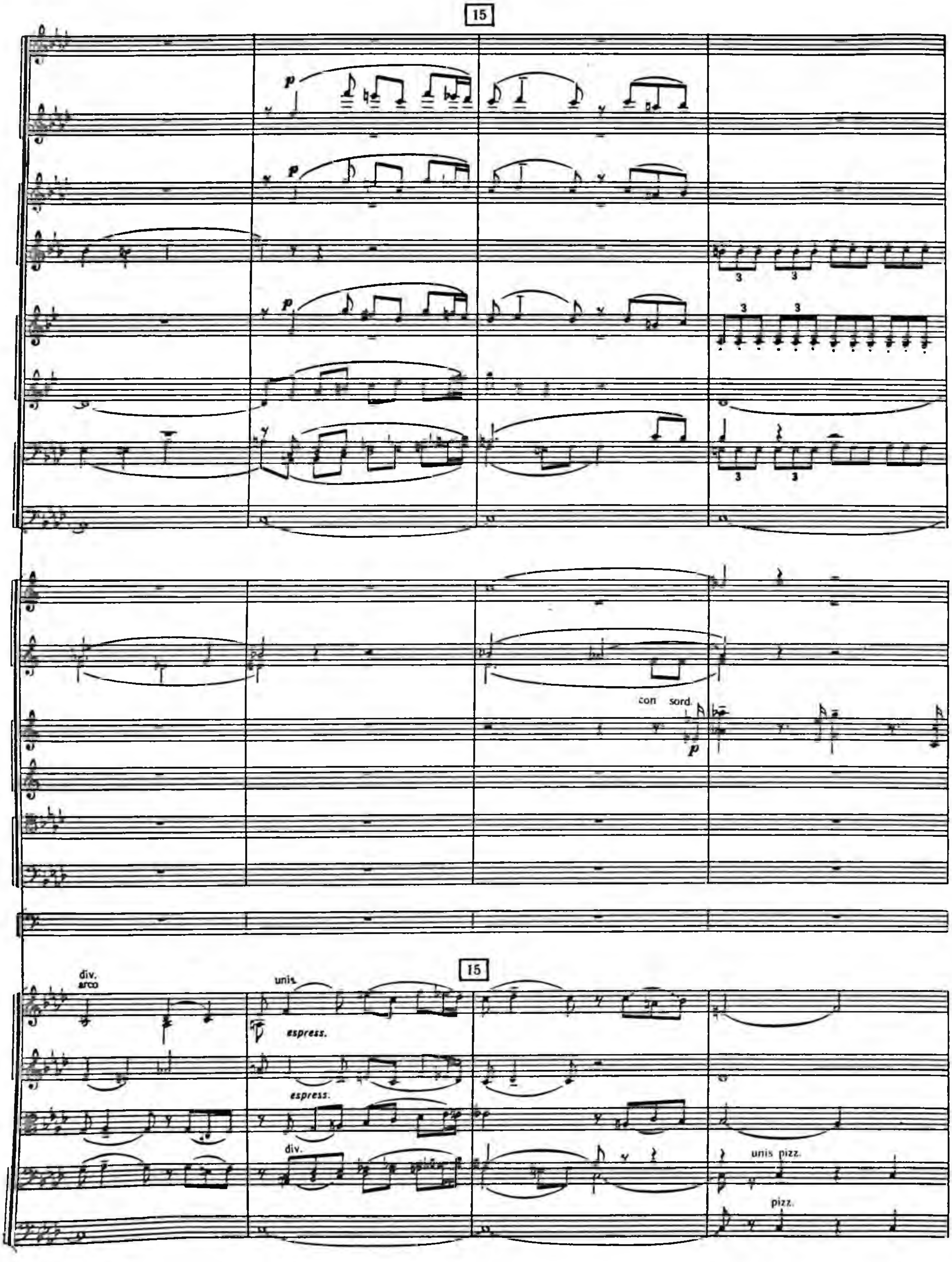
15
p
con sord.
div.
arco
unis.
espress.
espress.
div.
unis pizz.
pizz.

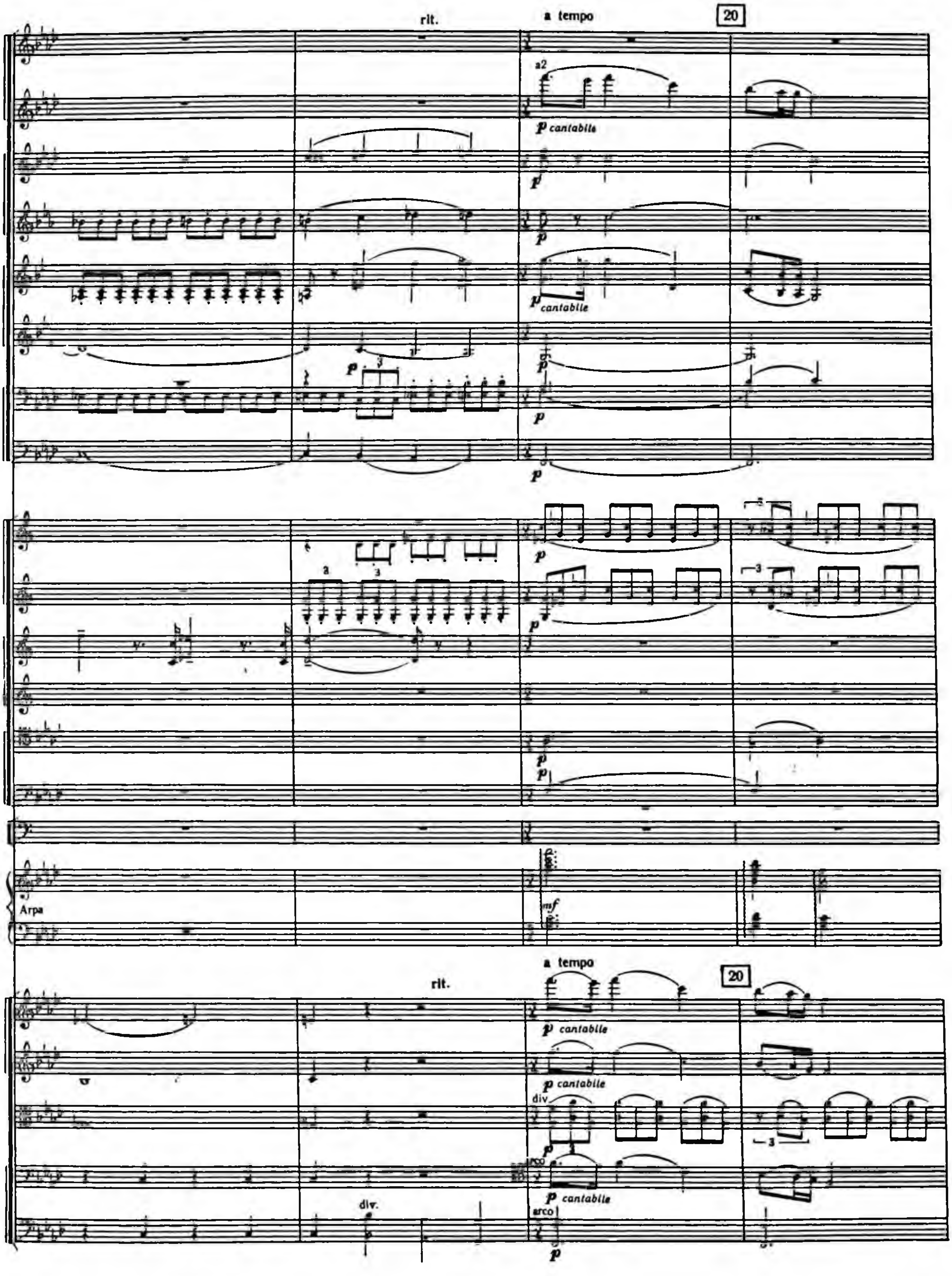
rit.
a tempo
20
a2
p cantabile
cantabile
Arpa
mf
div.
arco

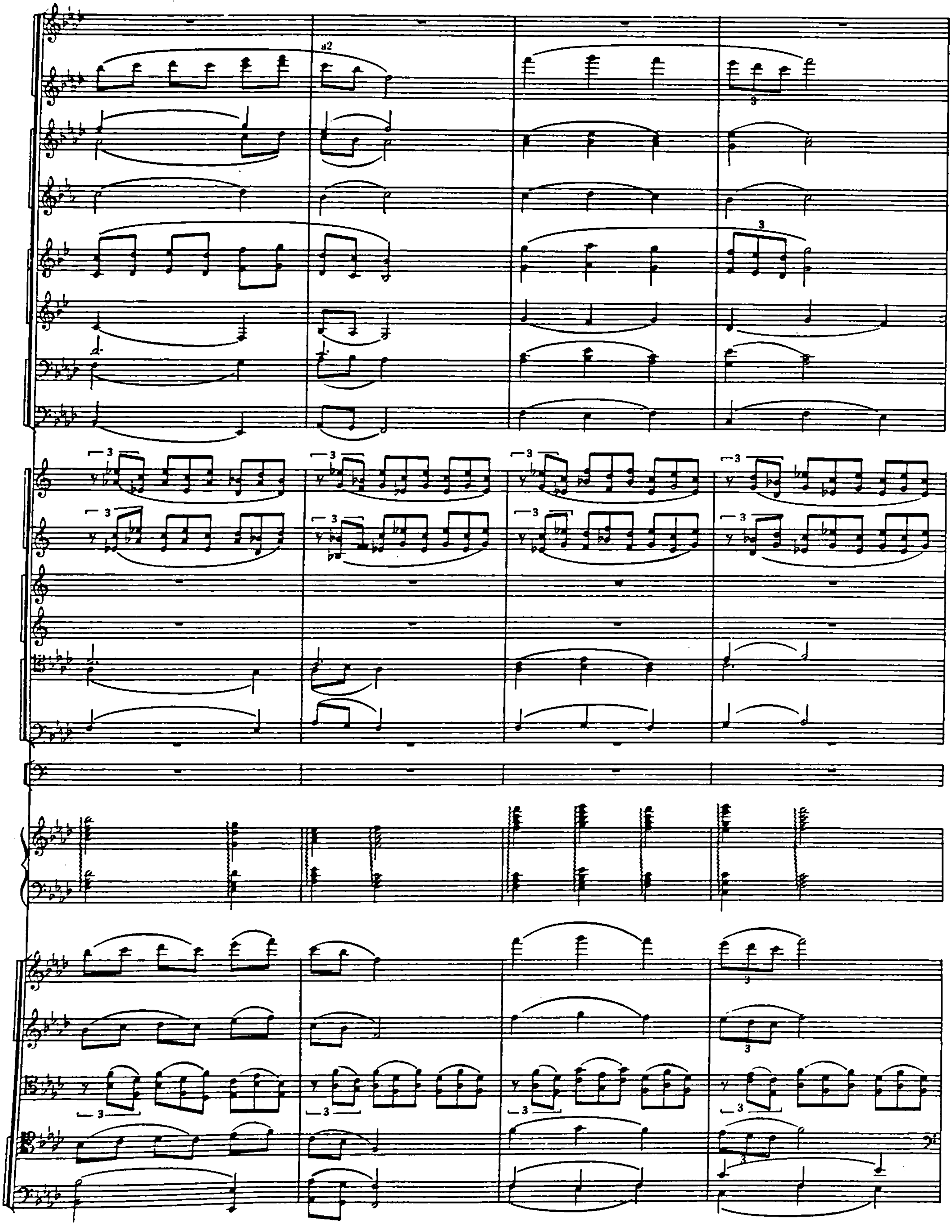
a2
3

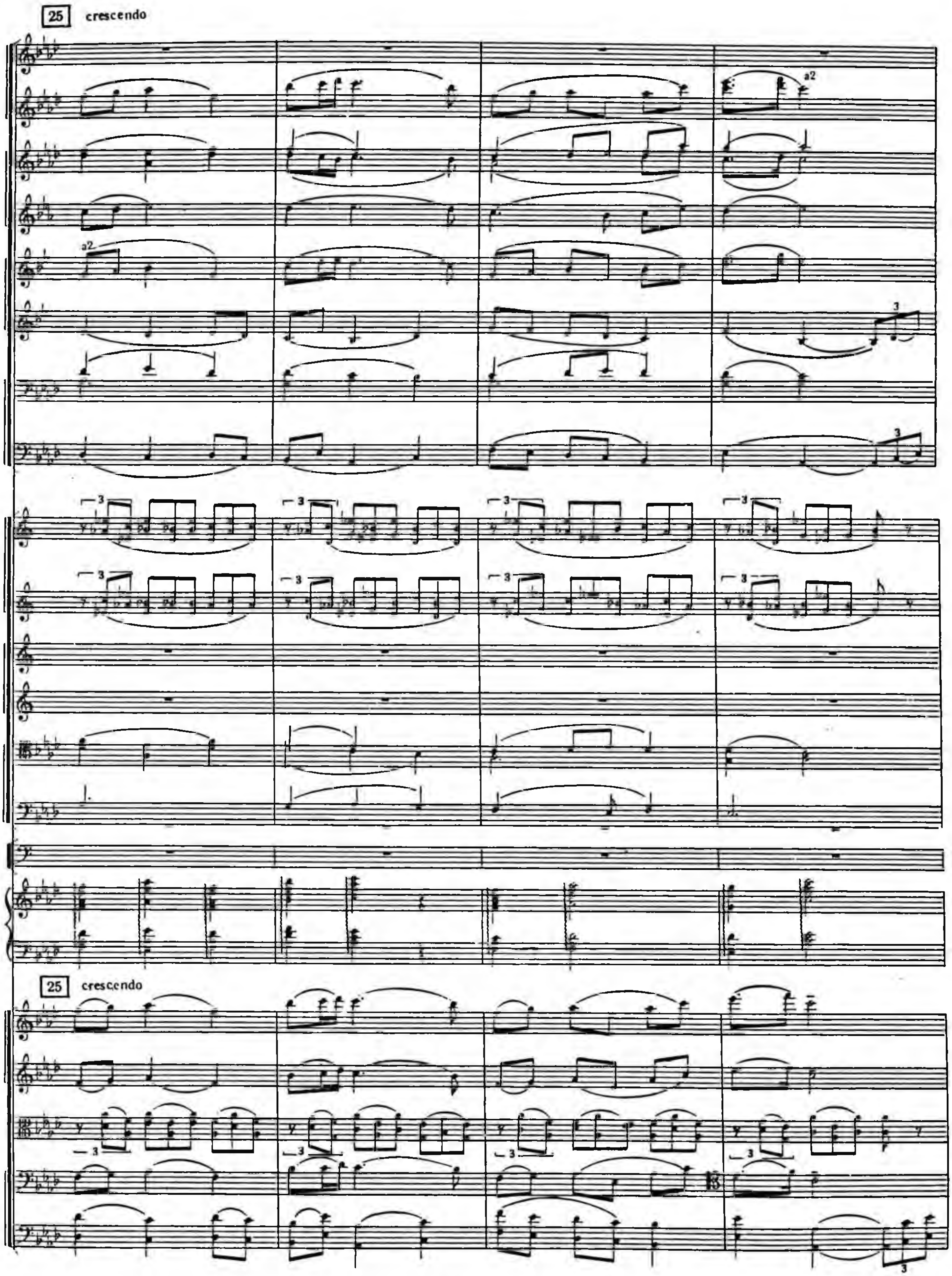
25
crescendo
a2
a2
25
crescendo

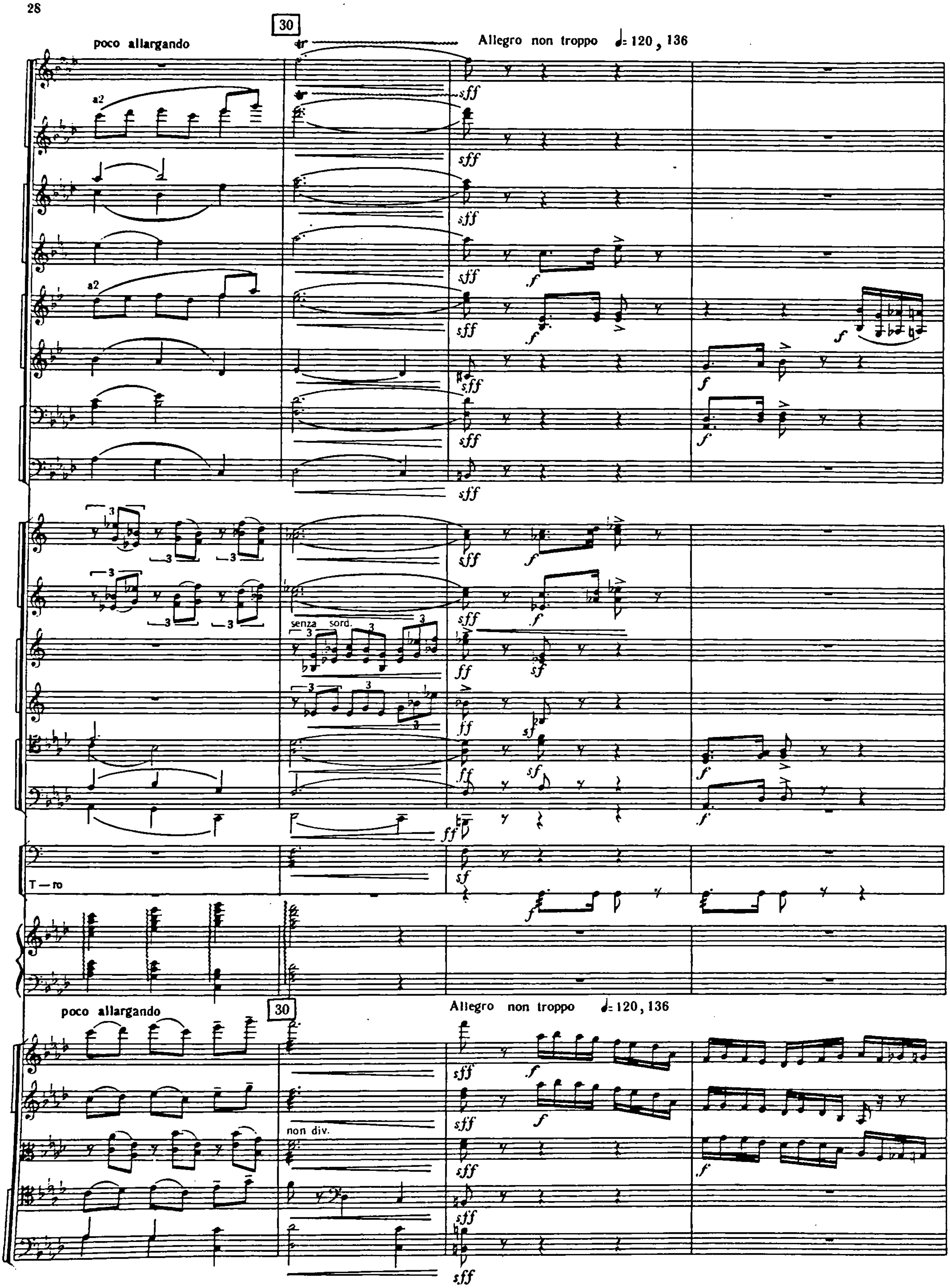
poco allargando
30
Allegro non troppo ♩= 120, 136
a2
sff
f
senza sord.
ff
sf
T — ro
poco allargando
30
Allegro non troppo ♩= 120, 136
non div.

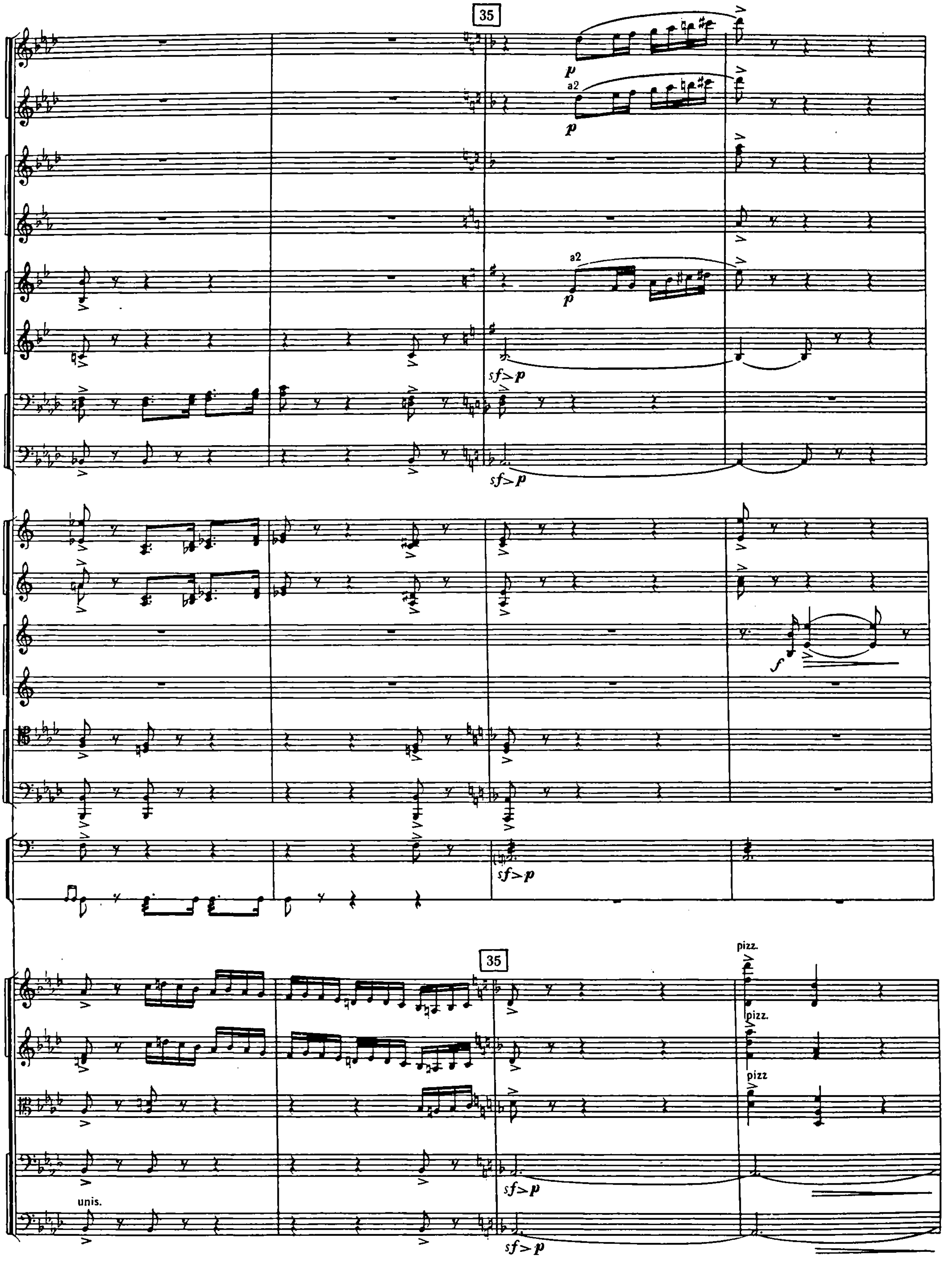
35
a2
p
a2
p
sf>p
sf>p
f
sf>p
35
pizz.
pizz.
pizz
sf>p
unis.
sf>p

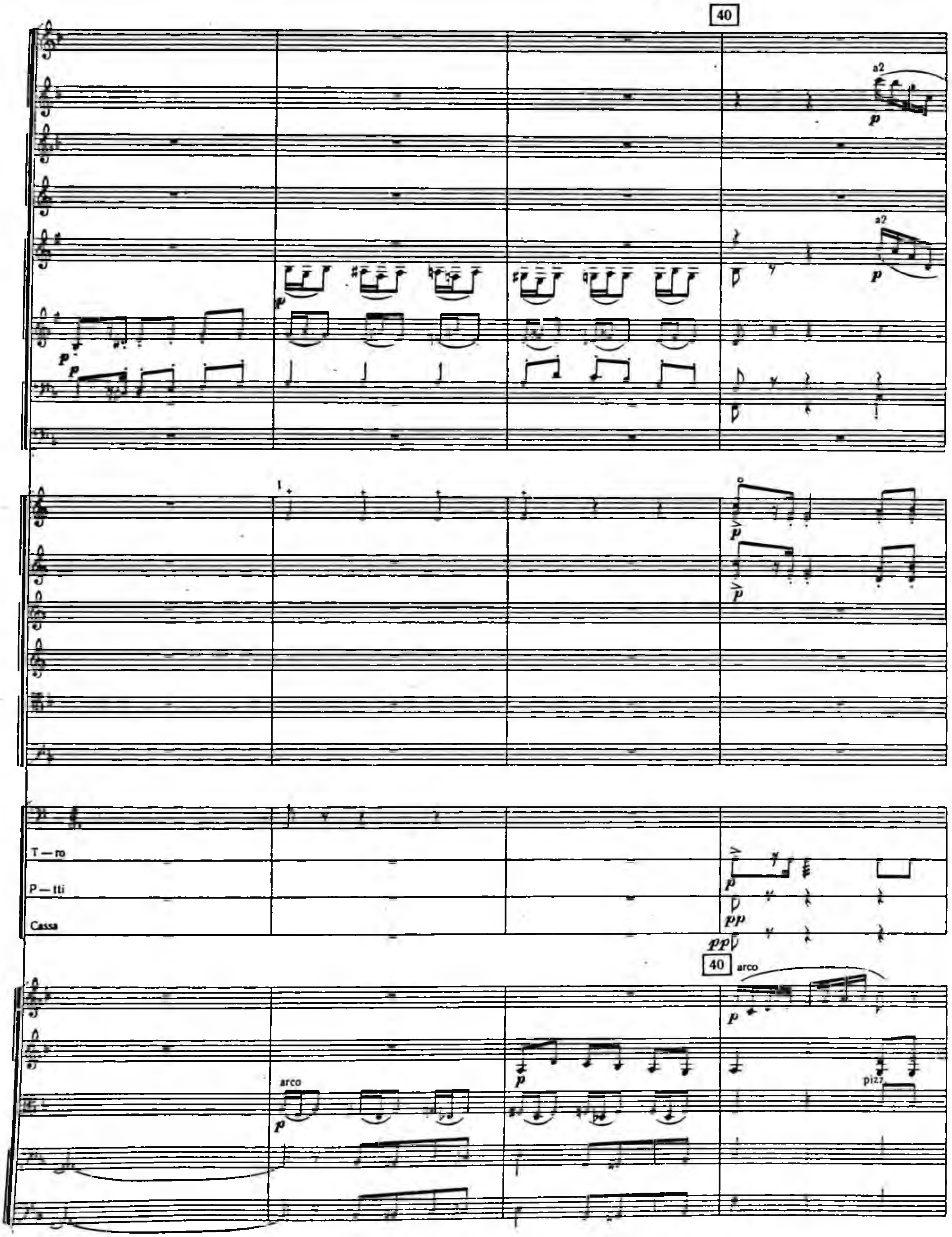
40
a2
a2
T—ro
P—tti
Cassa
40
arco
arco
pizz.

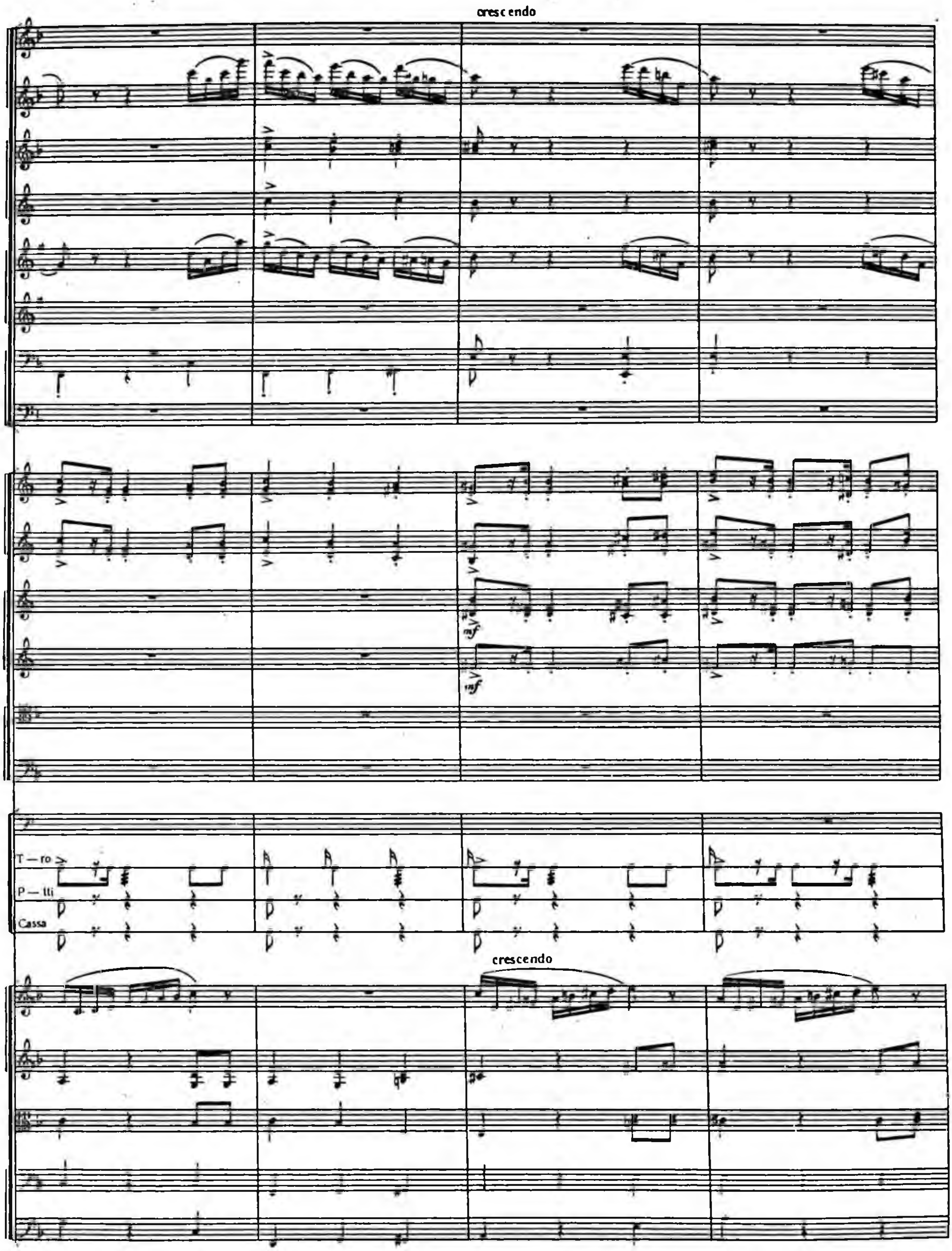
crescendo
T — ro
P — tti
Cassa
crescendo

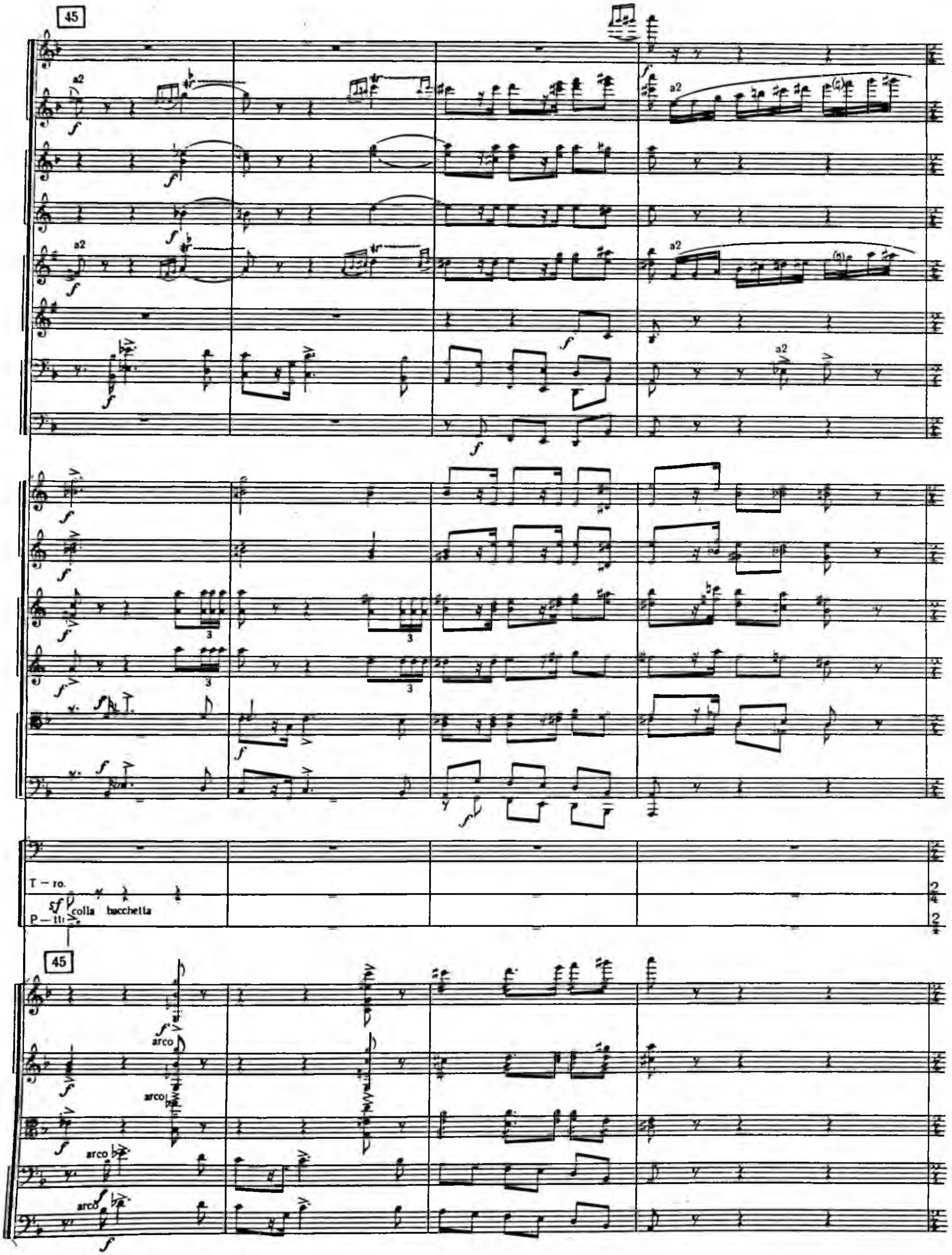
45
a2
T - ro.
colla bacchetta
P - tti
arco

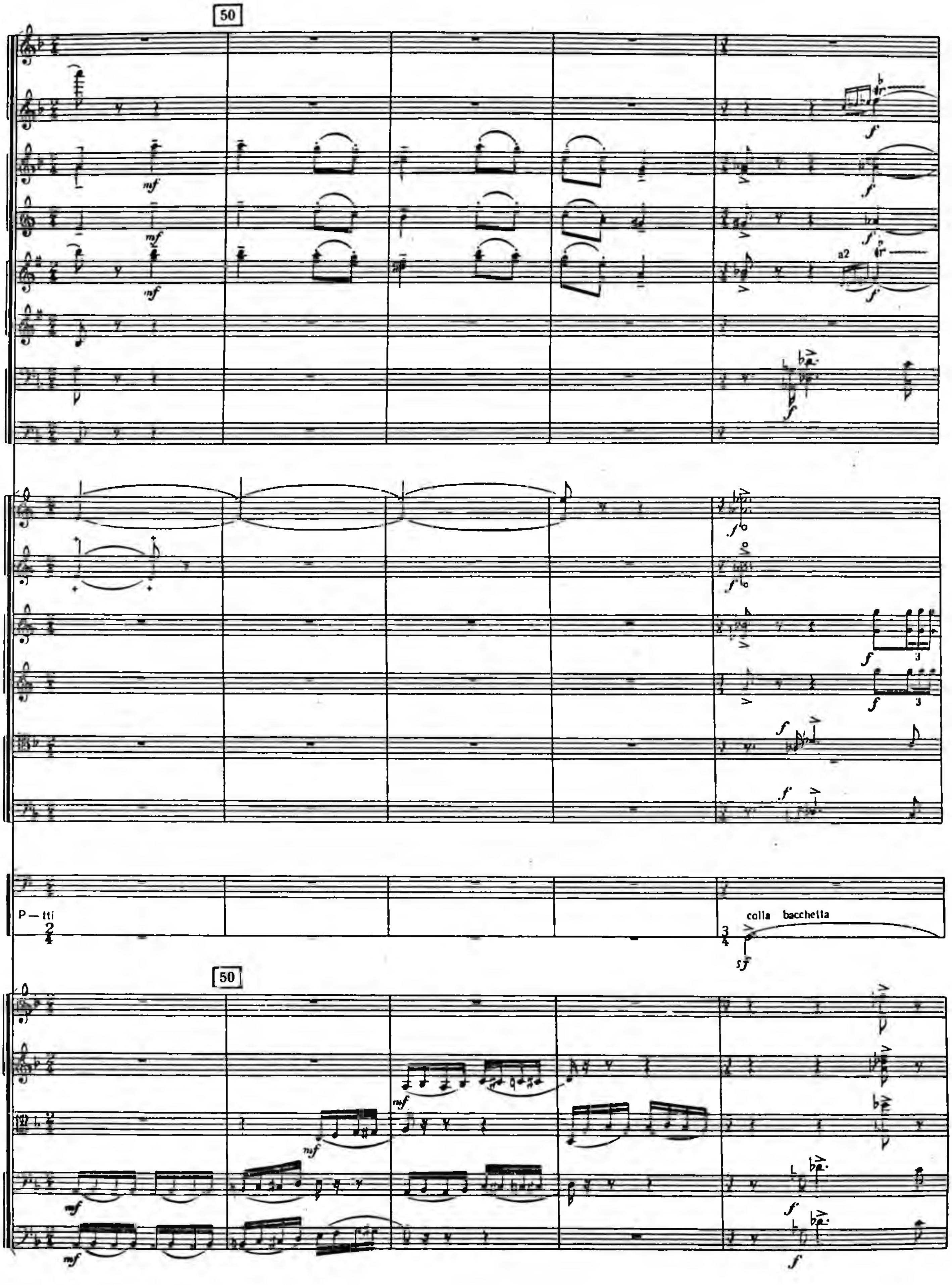
50
mf
f
a2
tr
P — tti
colla bacchetta
sf
3
50

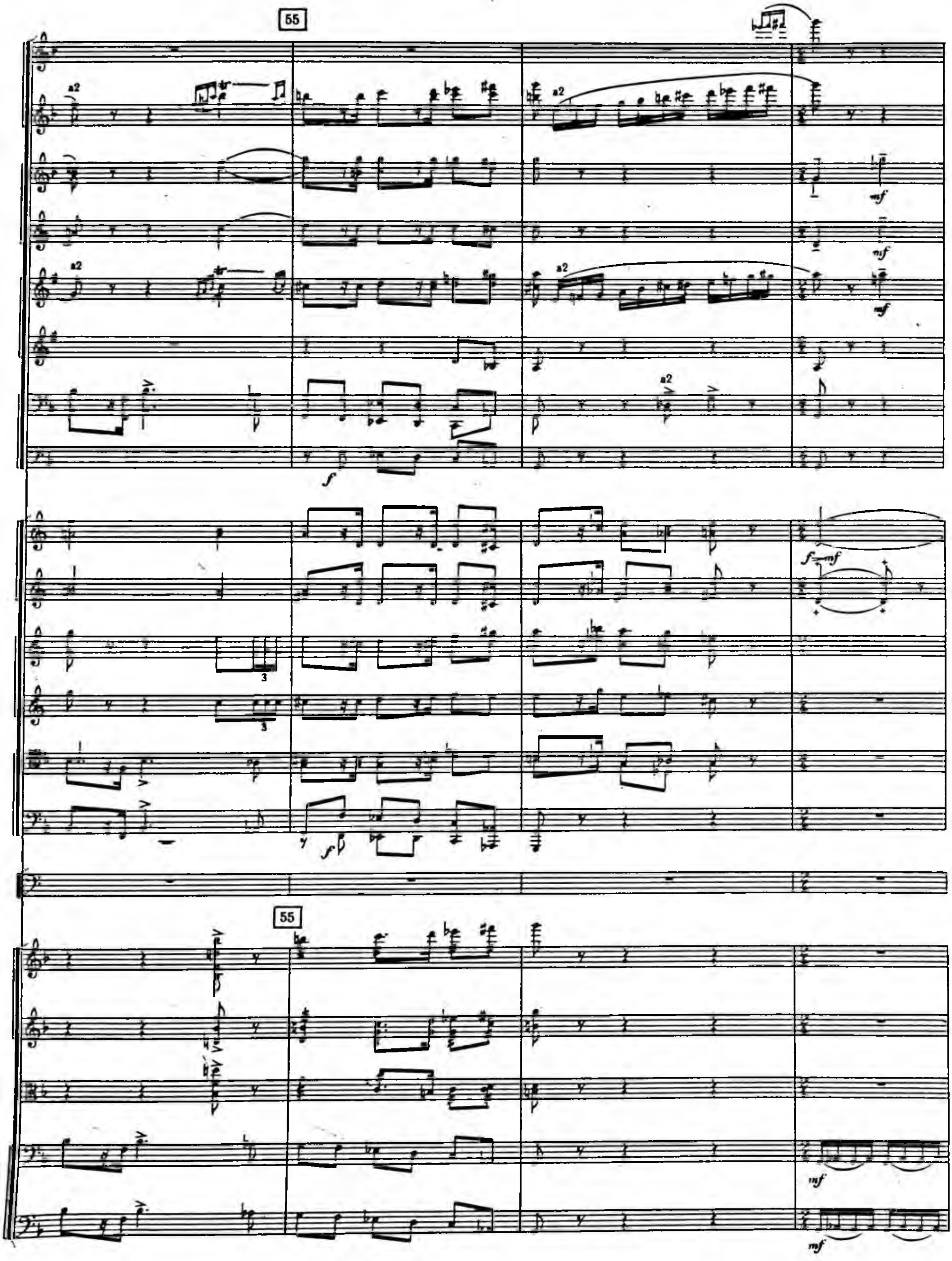
55
a2
a2
a2
a2
a2
f
mf
mf
mf
f
3
3
f
55
mf
mf

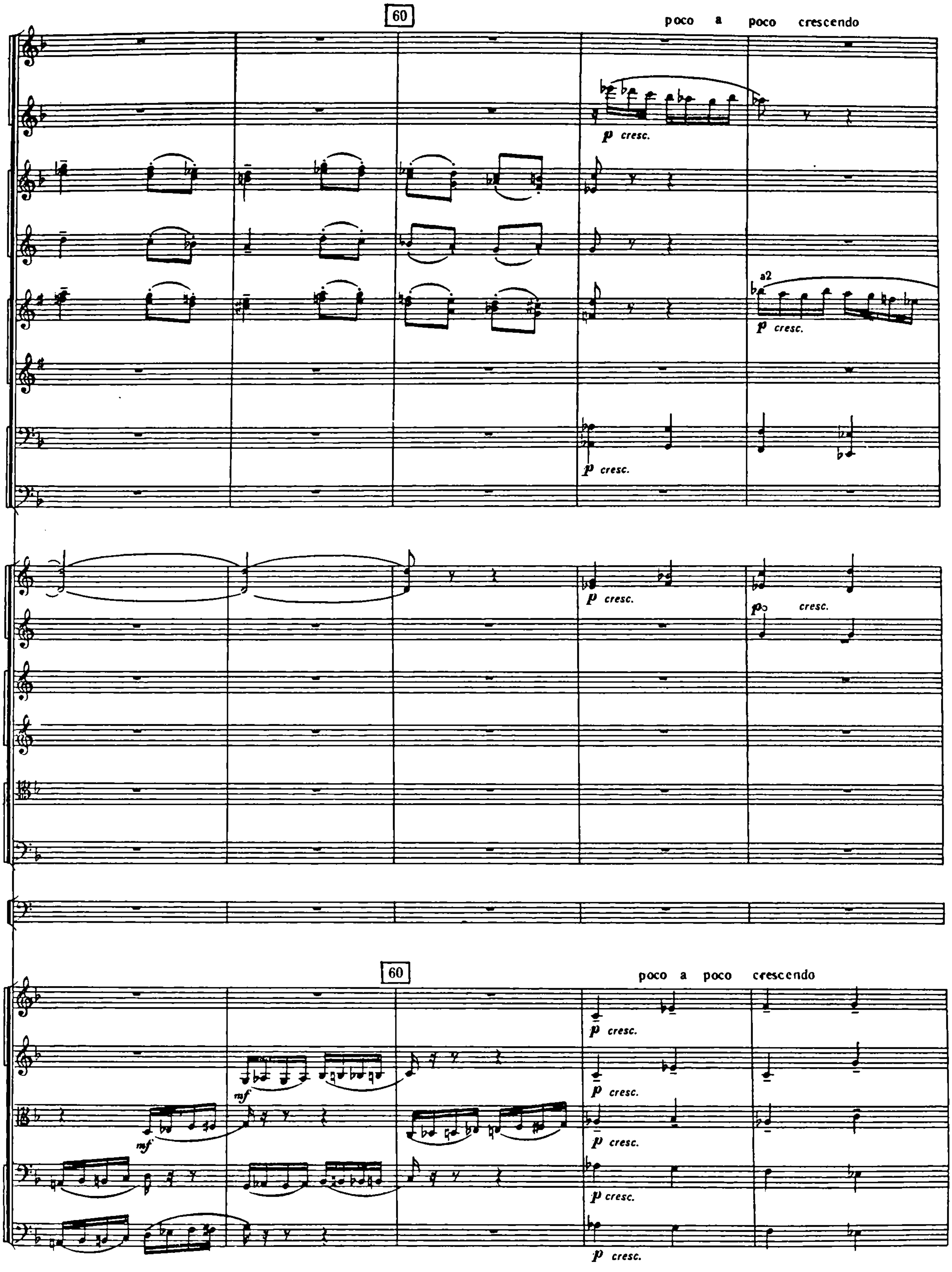
60
poco a poco crescendo
p cresc.
a2
p cresc.
p cresc.
p cresc.
p cresc.
60
poco a poco crescendo
mf
mf
p cresc.
p cresc.
p cresc.
p cresc.
p cresc.

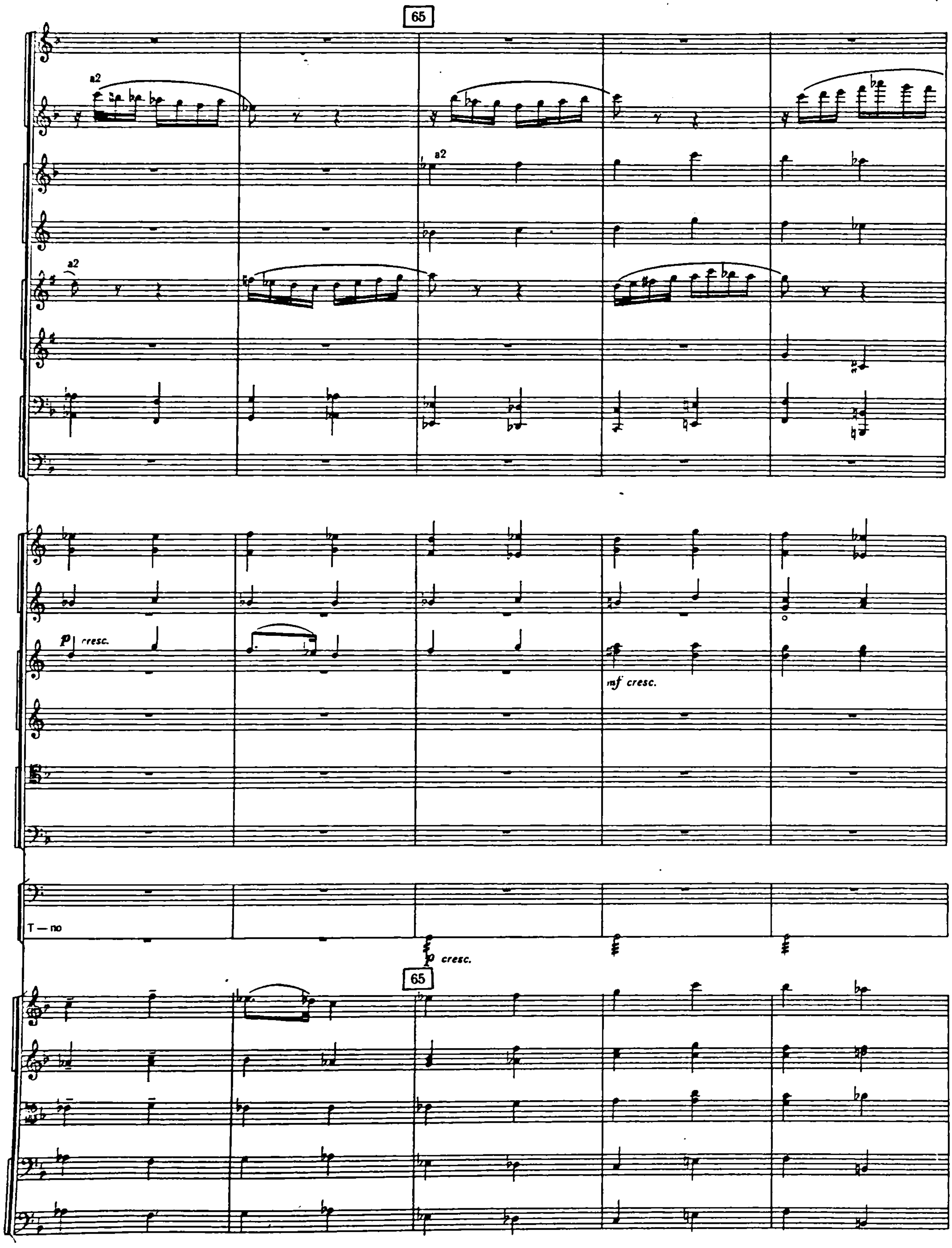
65
a2
a2
a2
p cresc.
mf cresc.
T — no
p cresc.
65

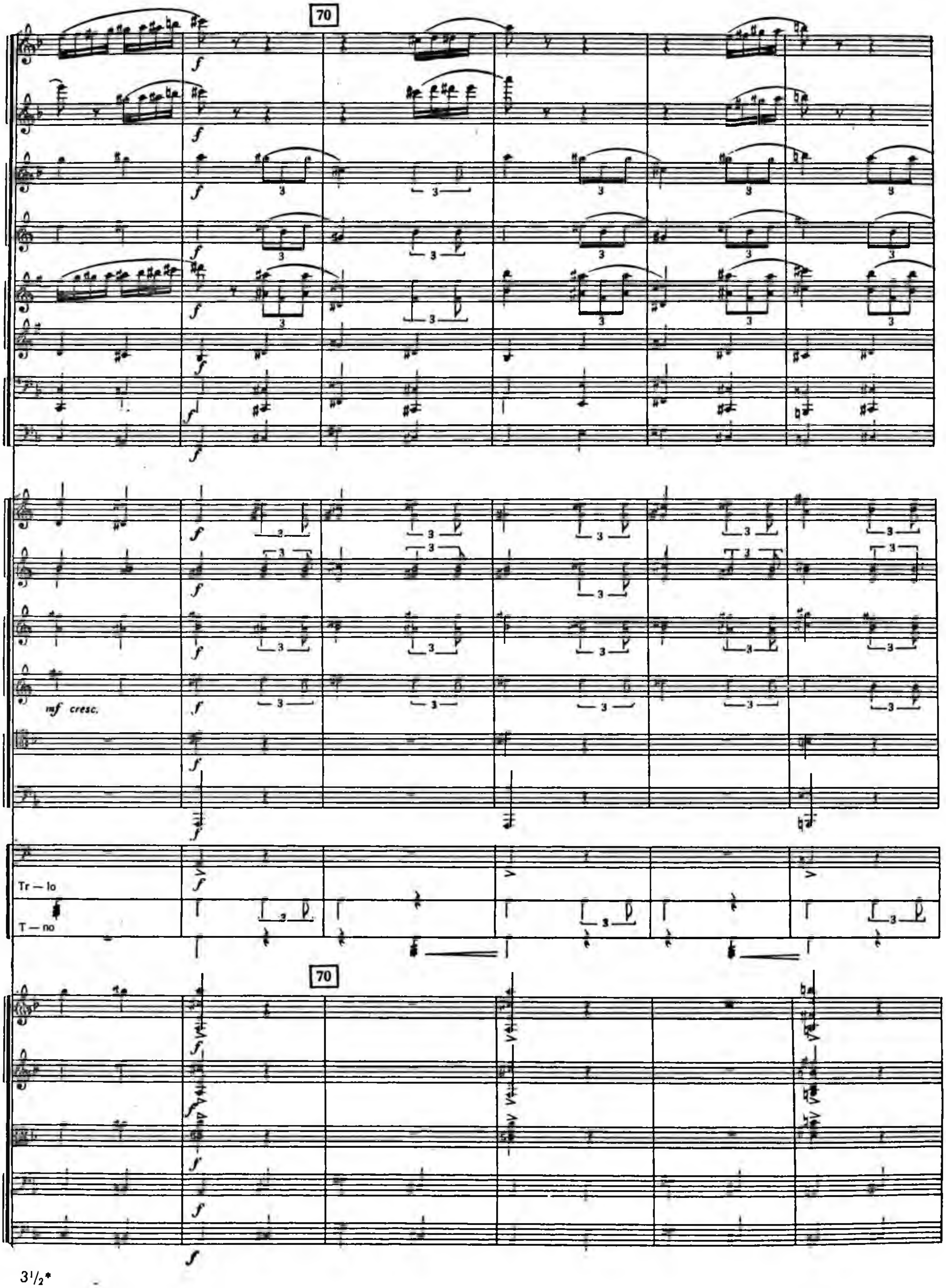
70
f
mf cresc.
Tr — lo
T — no
70

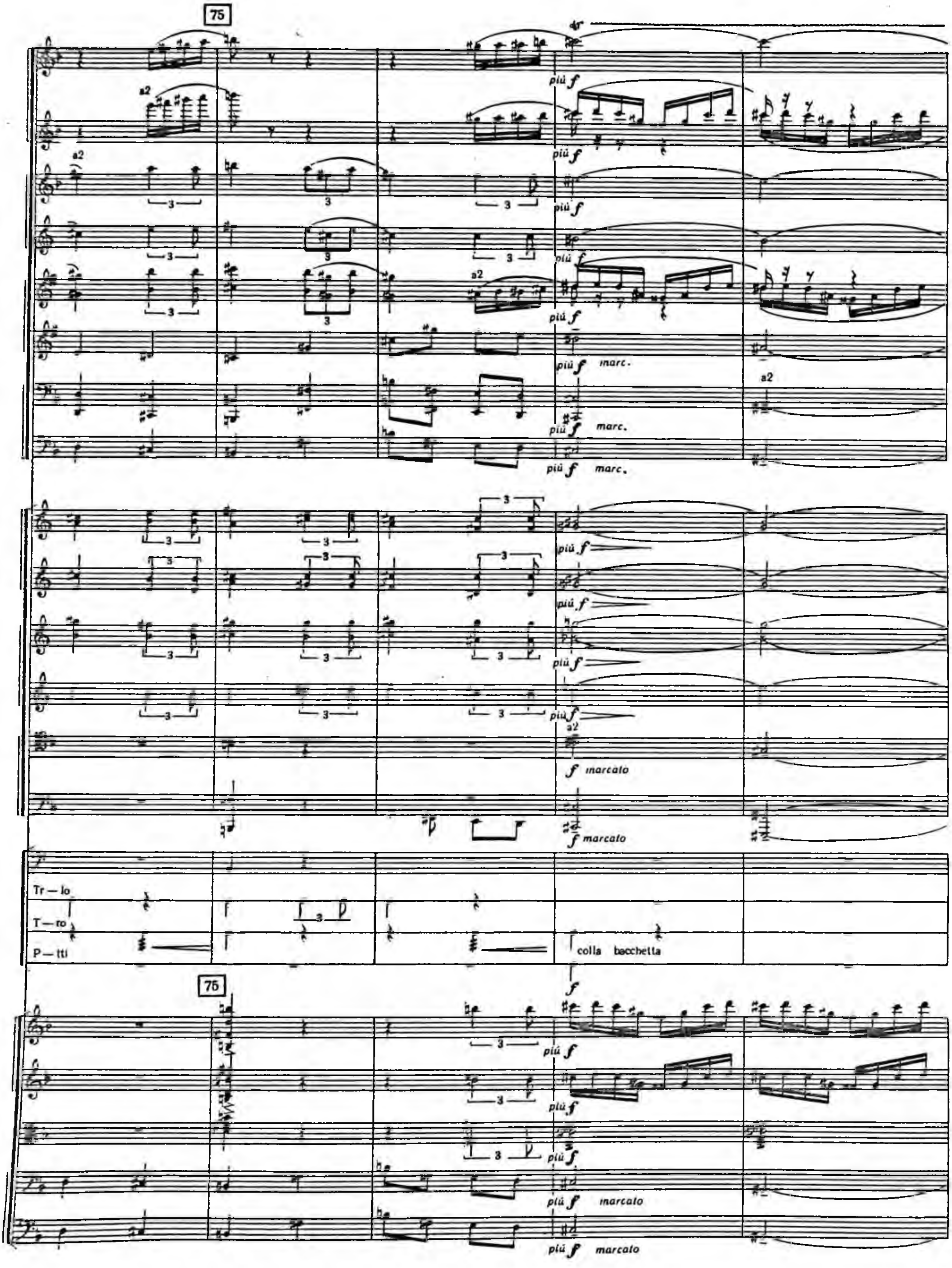
75
a2
più f
marc.
a2
f marcato
Tr — lo
T — ro
P — tti
colla bacchetta
f
75
più f
marcato

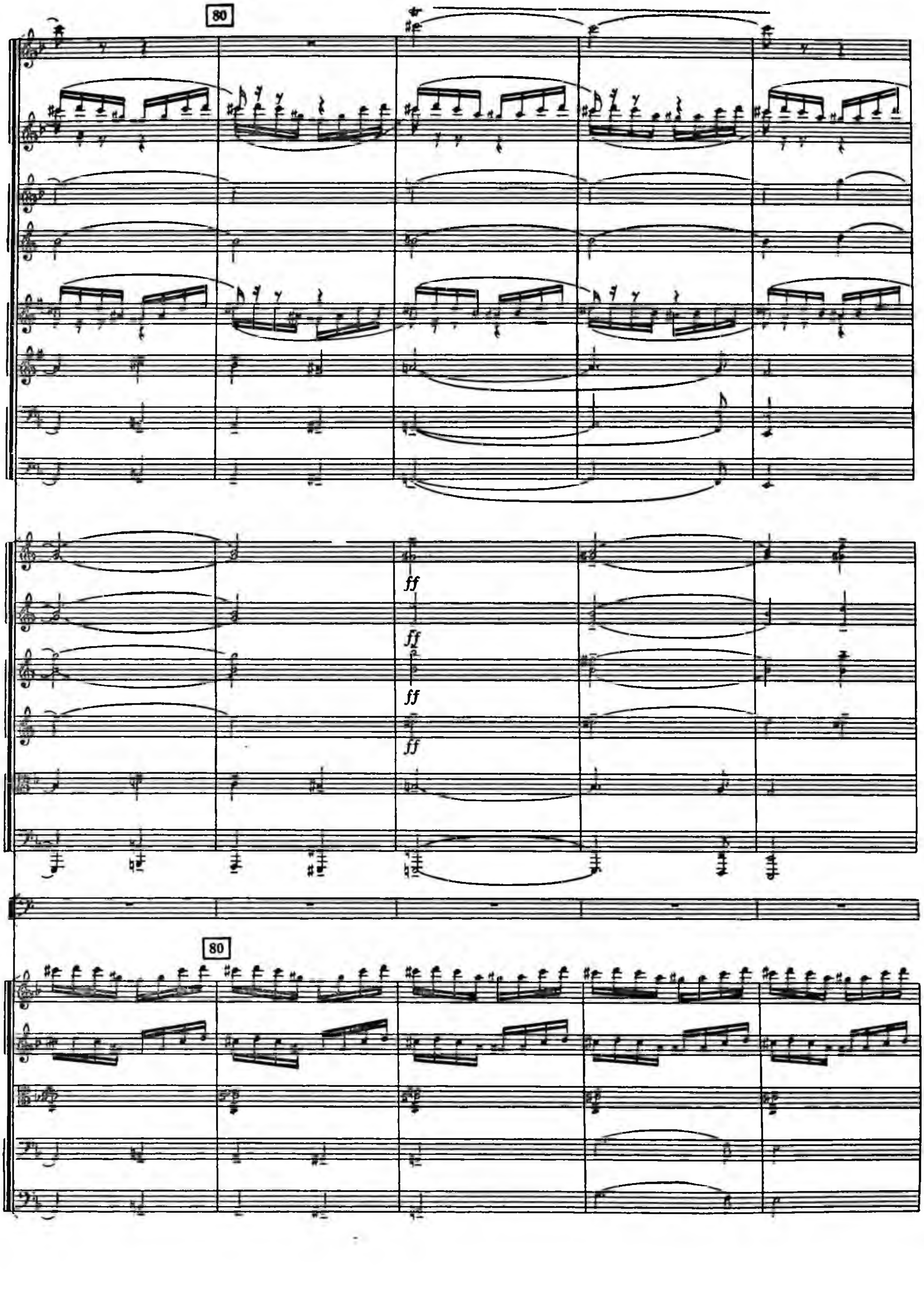
80
ff
ff
ff
ff
80

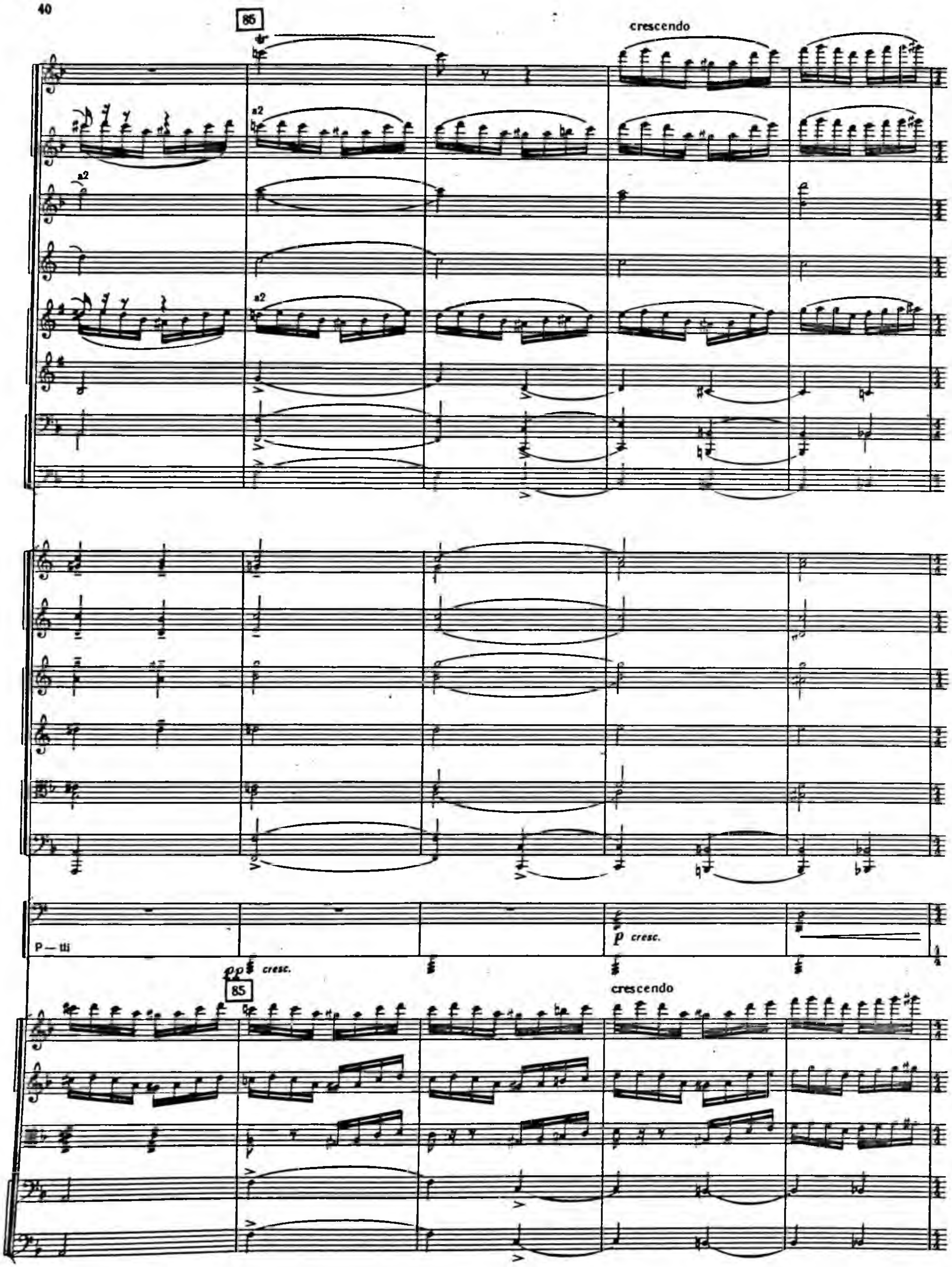
85
crescendo
a2
a2
a2
p cresc.
P — tti
pp cresc.
85
crescendo

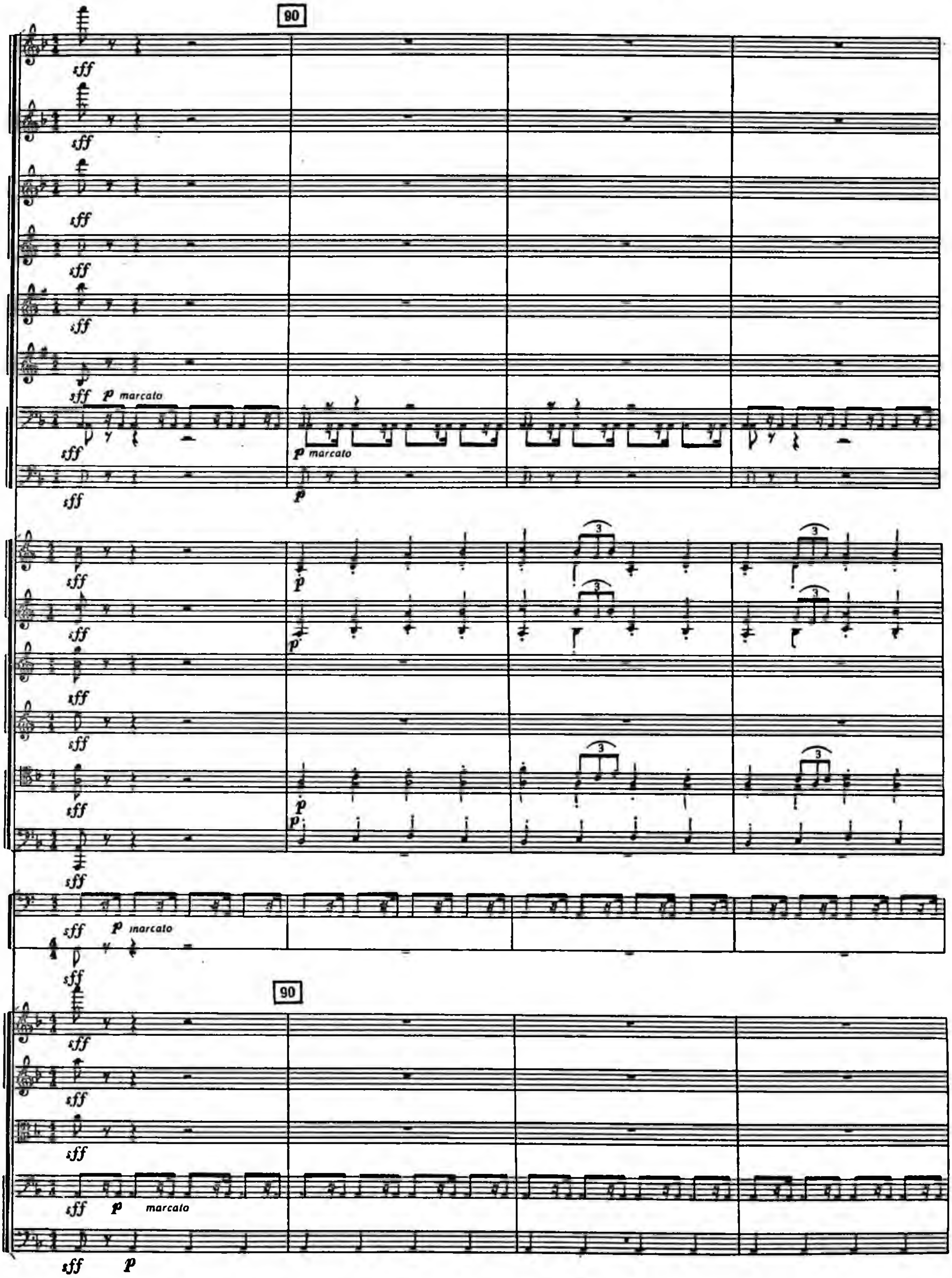
90
sff
p marcato
p marcato
sff
p
p
sff
p marcato
90
sff
p marcato
sff
p

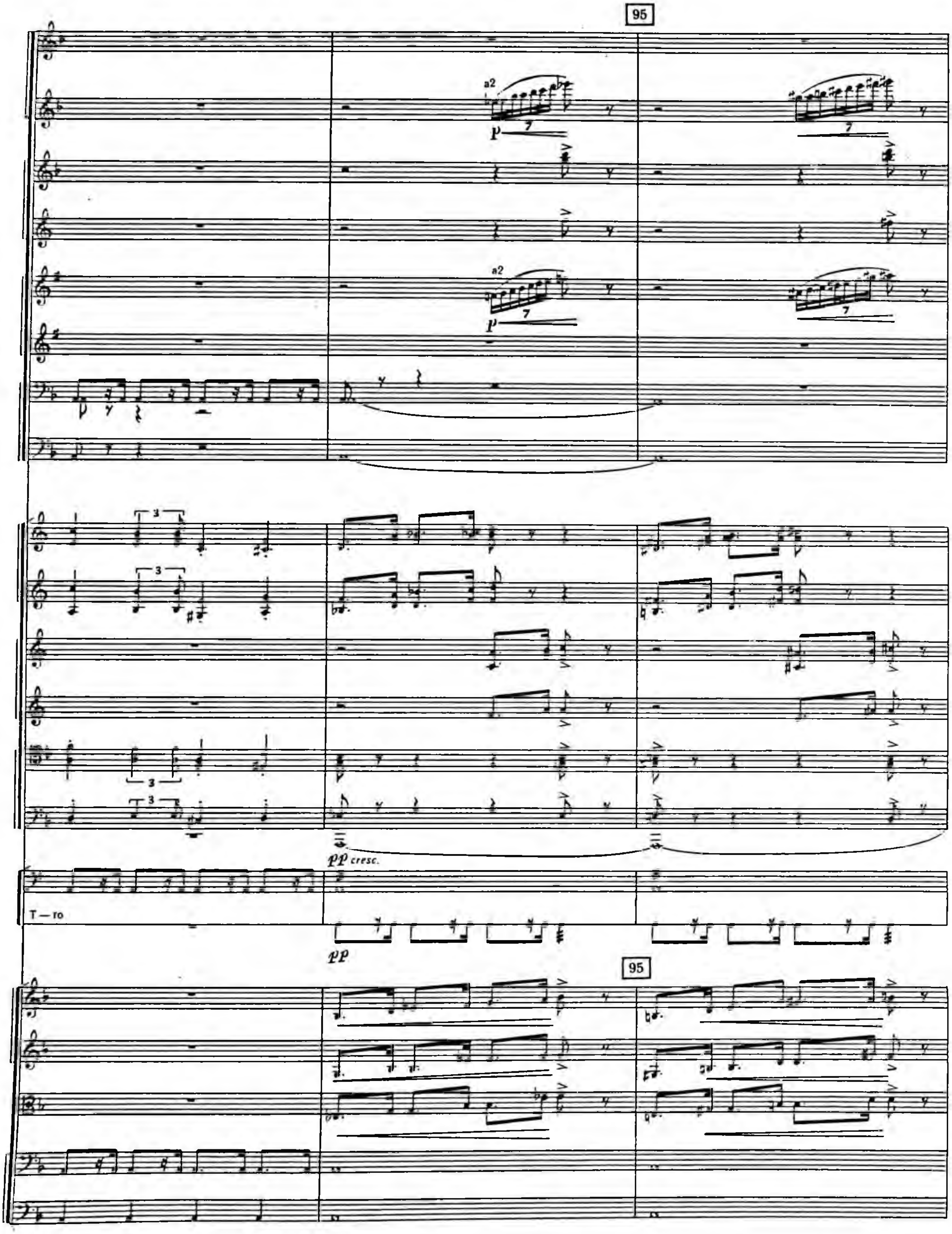
95
a2
p
a2
p
pp cresc.
T — ro
pp
95

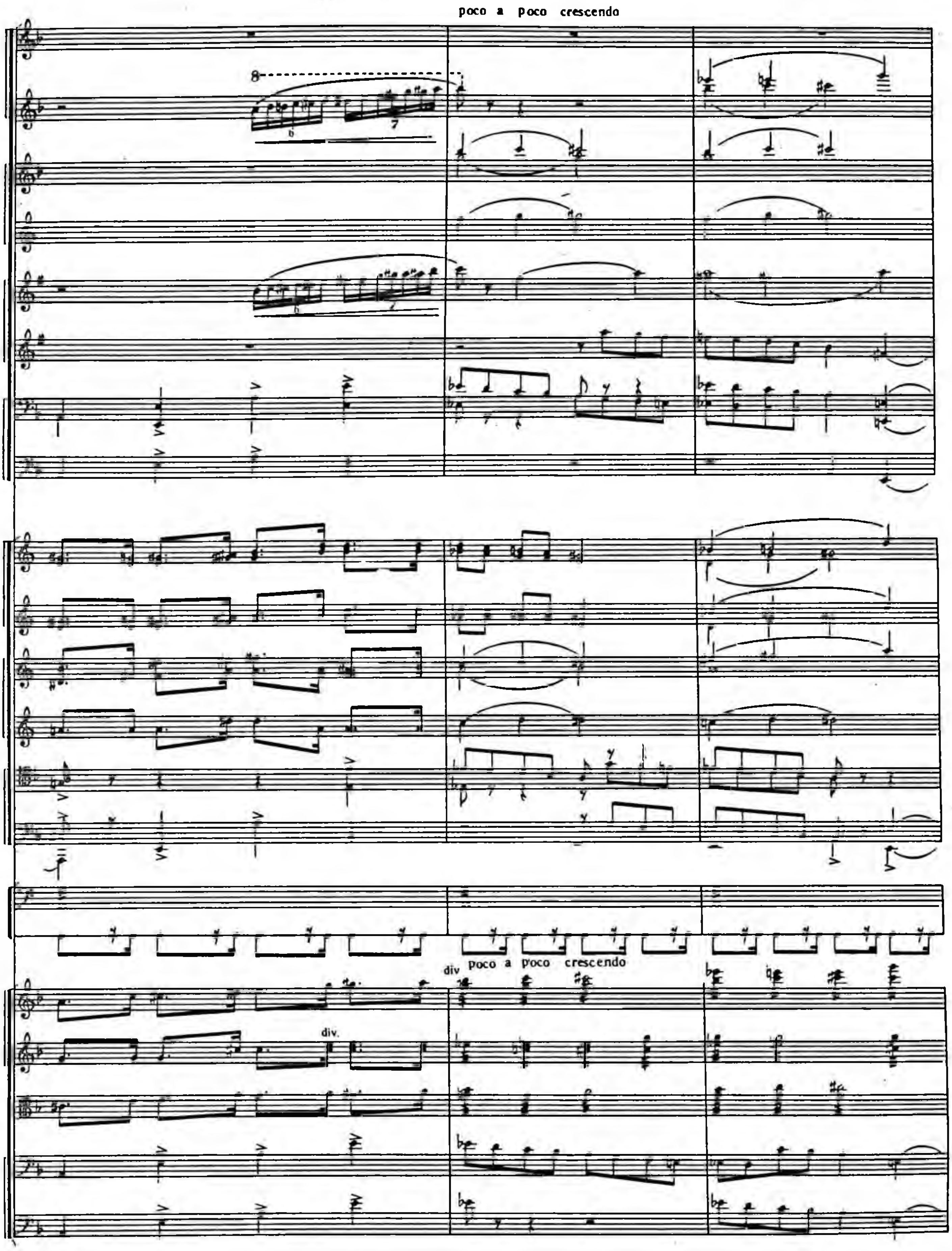
poco a poco crescendo
8
div
poco a poco crescendo
div.

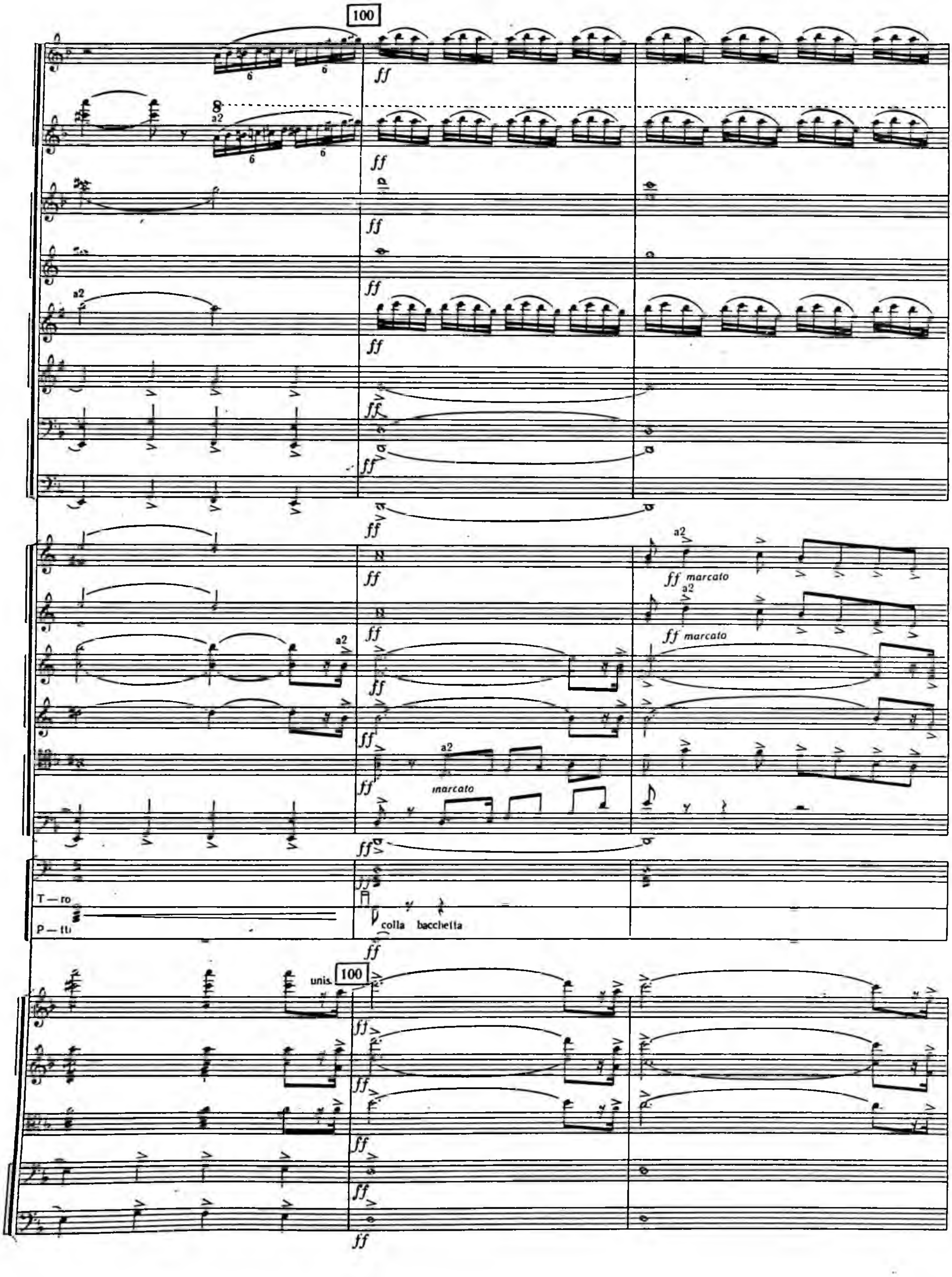
100
ff
a2
ff marcato
marcato
T—ro
P—tti
colla bacchetta
unis.
100

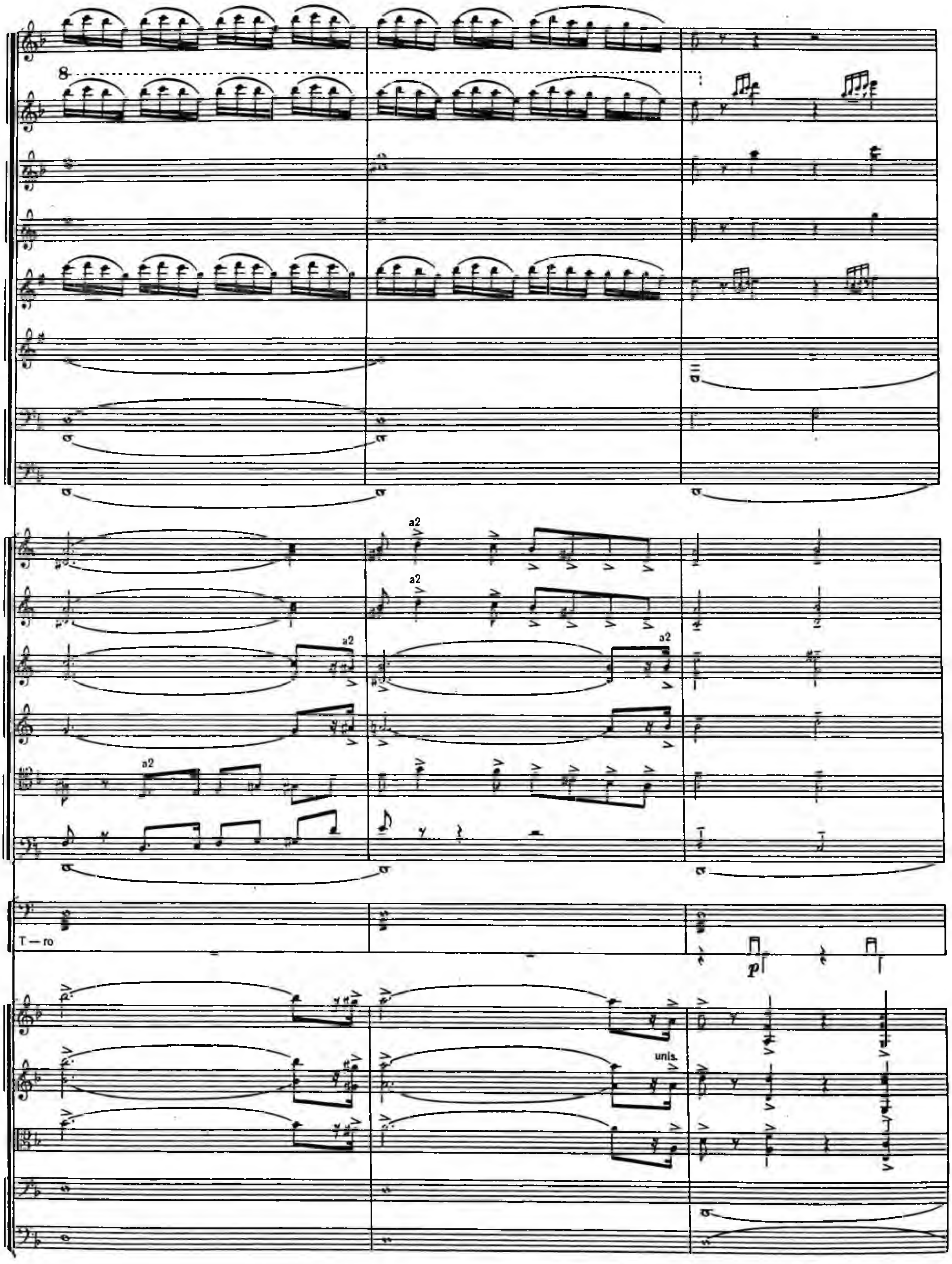
8
a2
a2
a2
a2
a2
T — ro
p
unis.

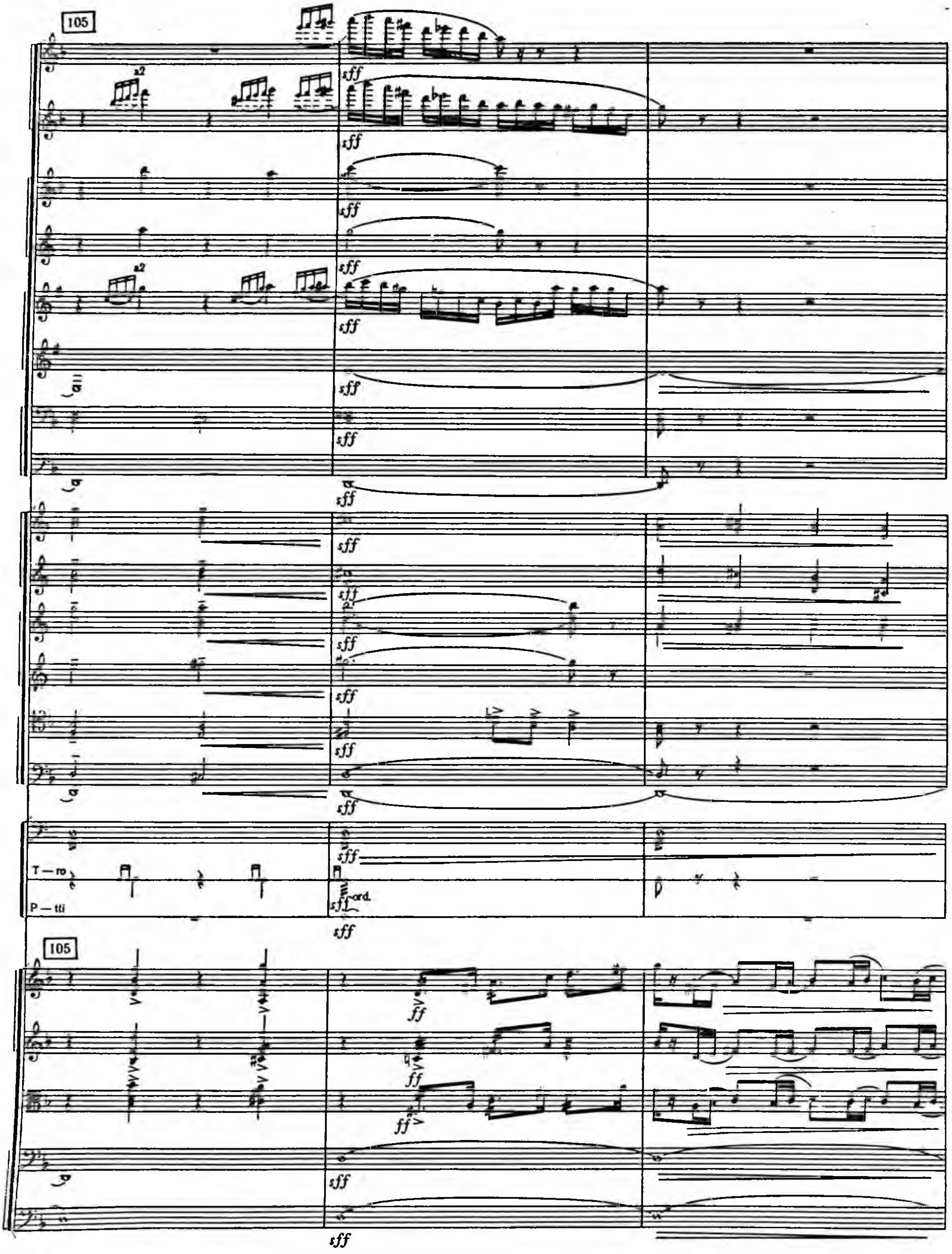
105
a2
sff
a2
T — ro
P — tti
ord.
105
ff

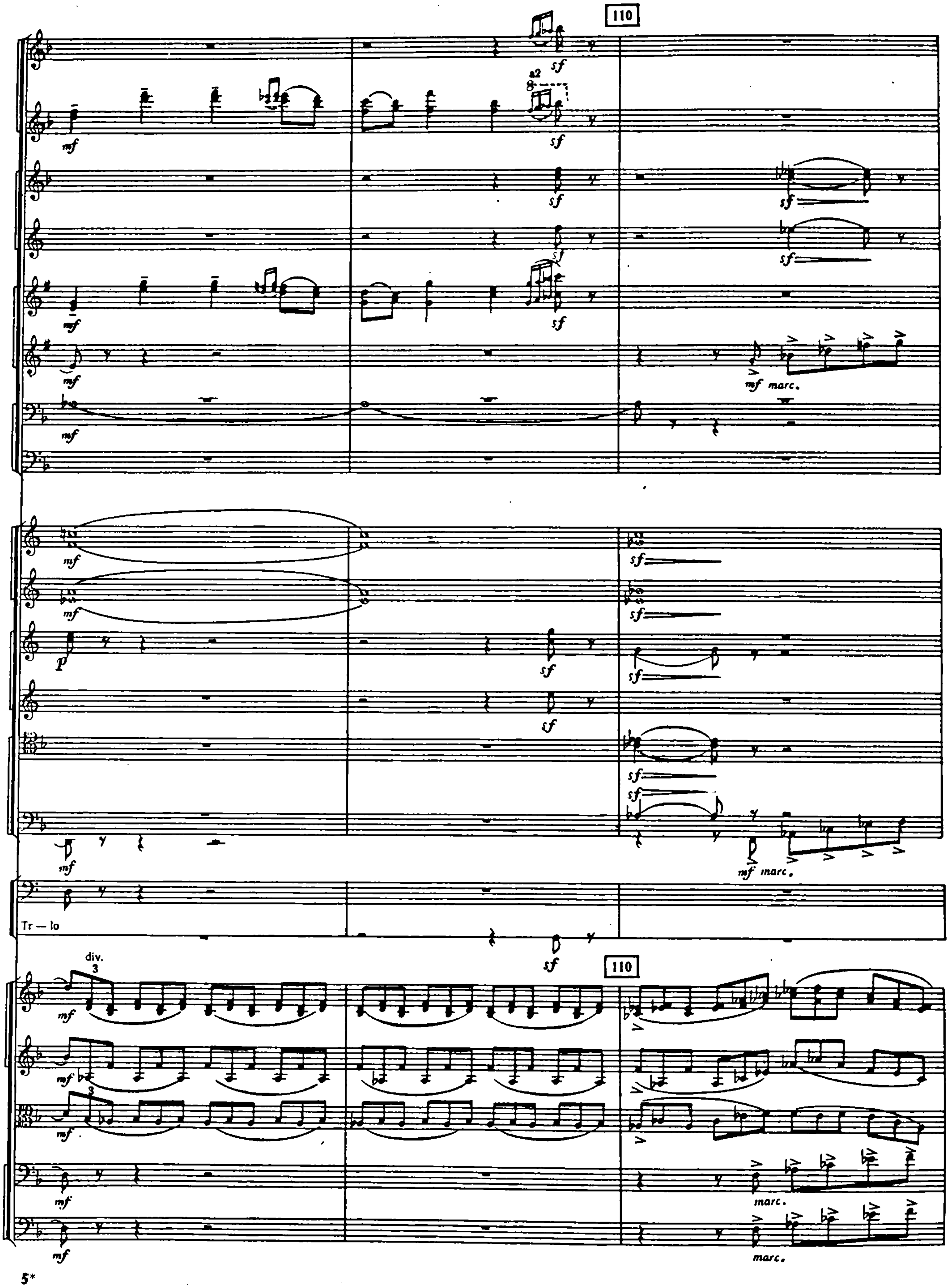
110
a2
8
sf
mf
mf marc.
p
Tr — lo
div.
3
marc.

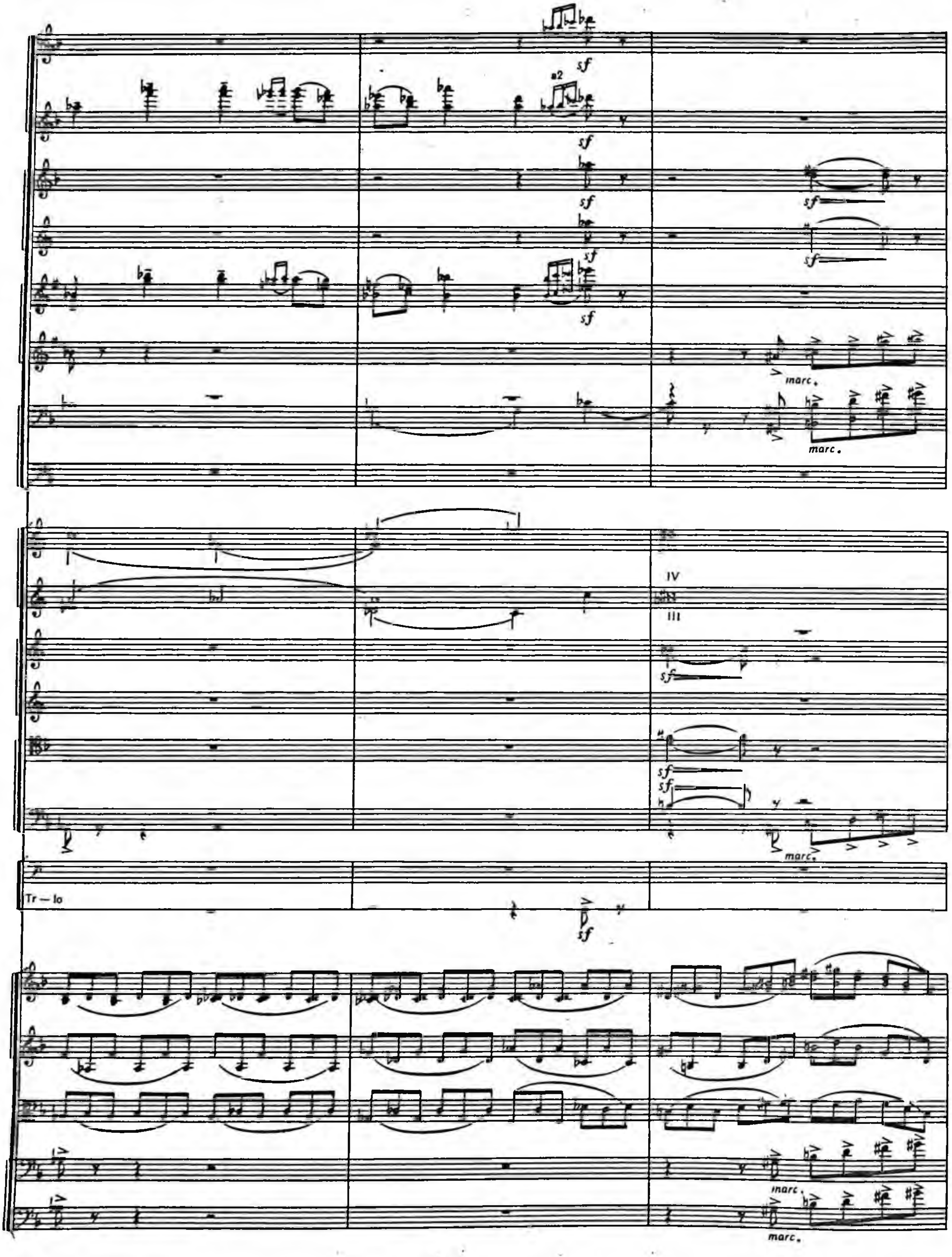
a2
sf
marc.
IV
III
Tr — lo

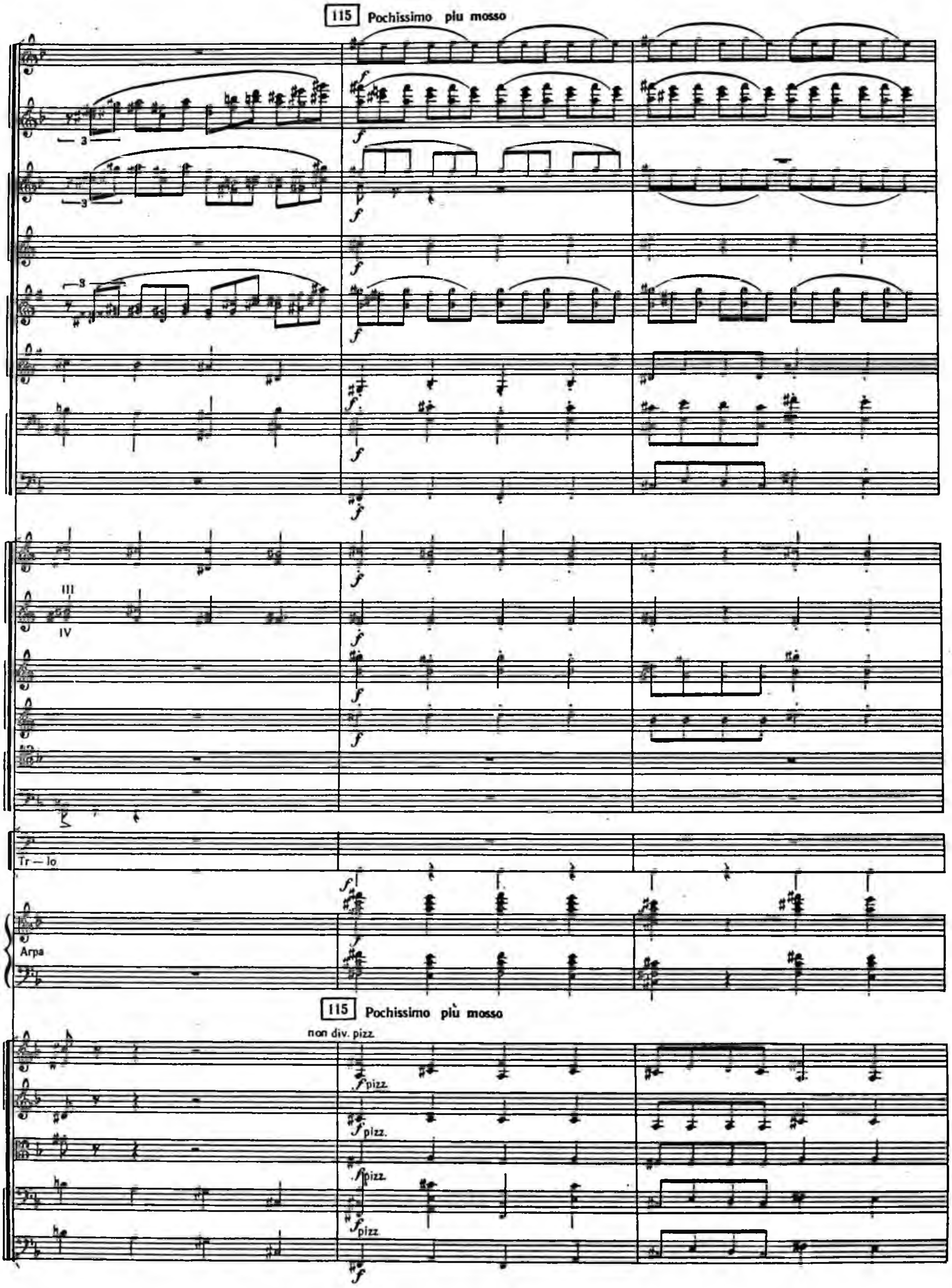
115 Pochissimo più mosso
III
IV
Tr — lo
Arpa
115 Pochissimo più mosso
non div. pizz.
pizz.

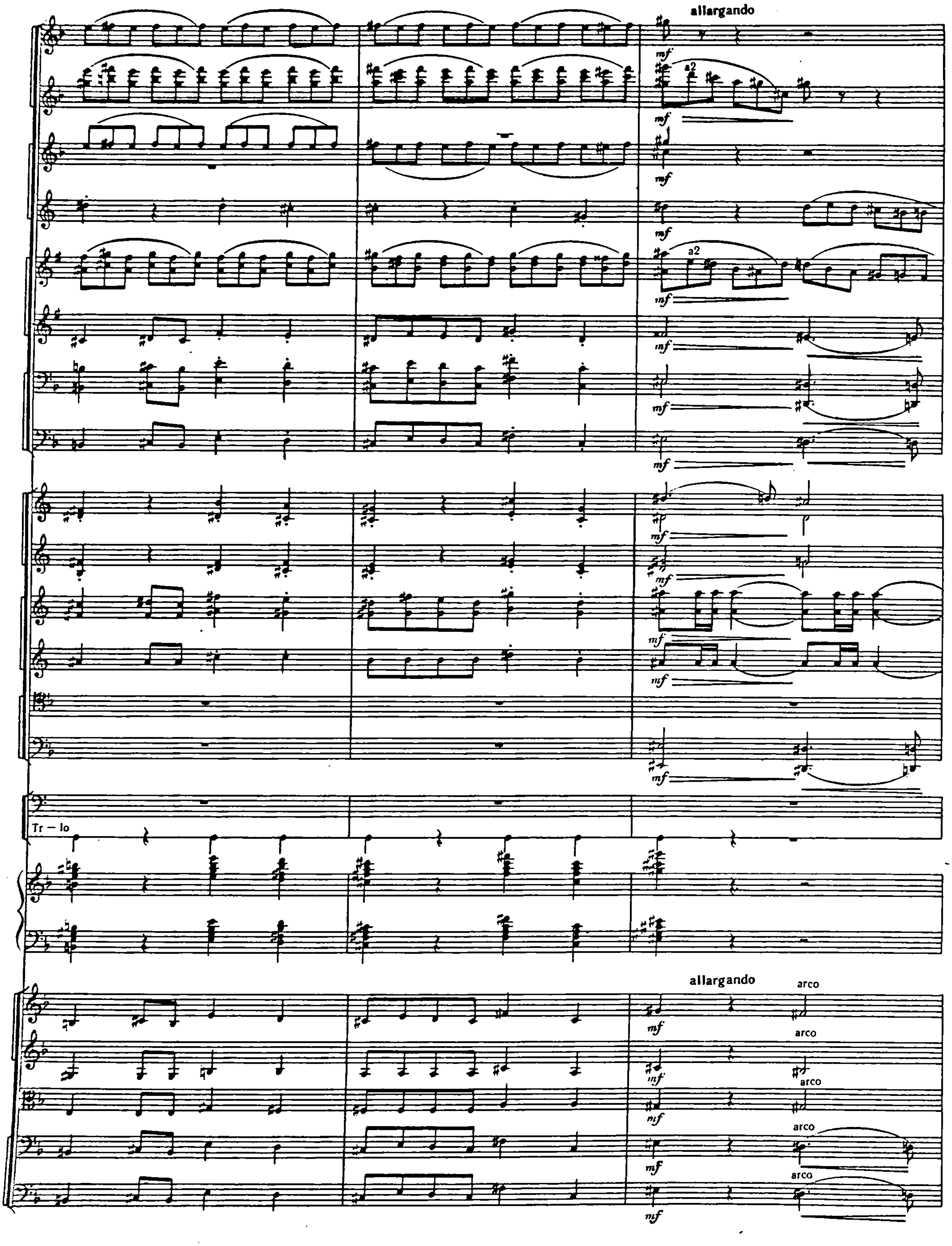
allargando
a2
a2
Tr — lo
allargando
arco
arco
arco
arco
arco

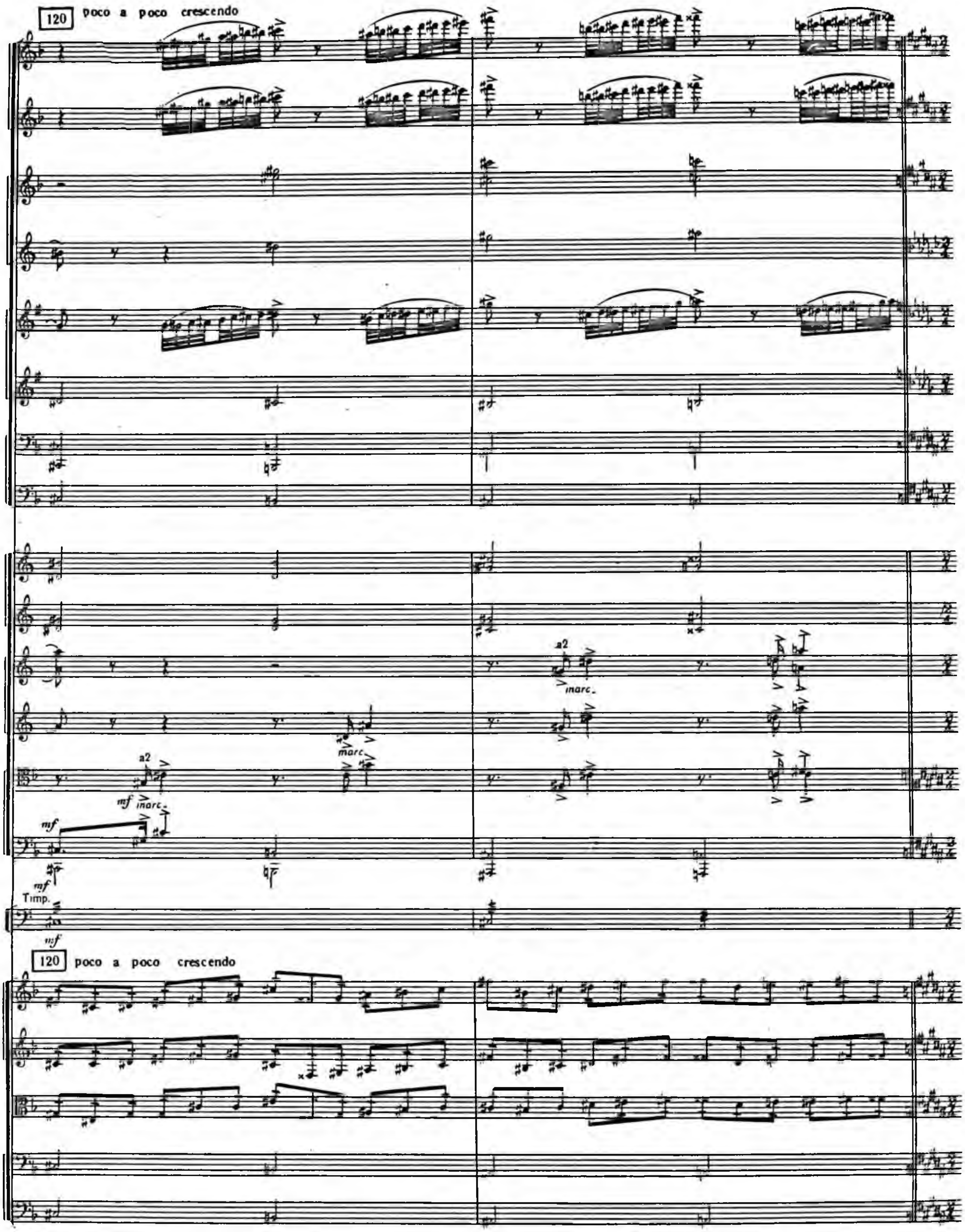
120
poco a poco crescendo
a2
marc.
mf marc.
marc.
mf
mf
Timp.
mf
120
poco a poco crescendo

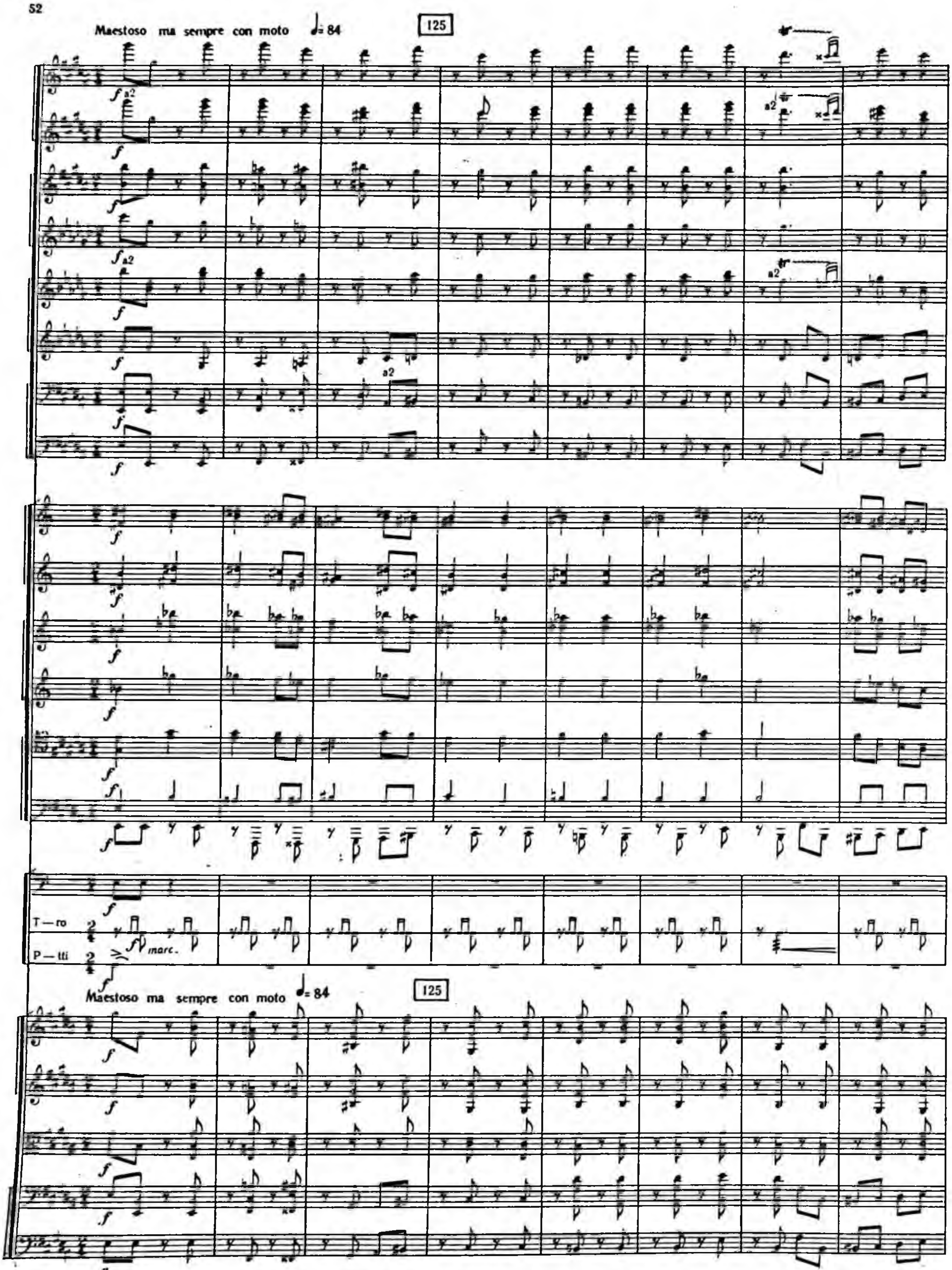

Maestoso ma sempre con moto ♩= 84
125
a2
T—ro
P—tti
marc.
Maestoso ma sempre con moto ♩= 84
125

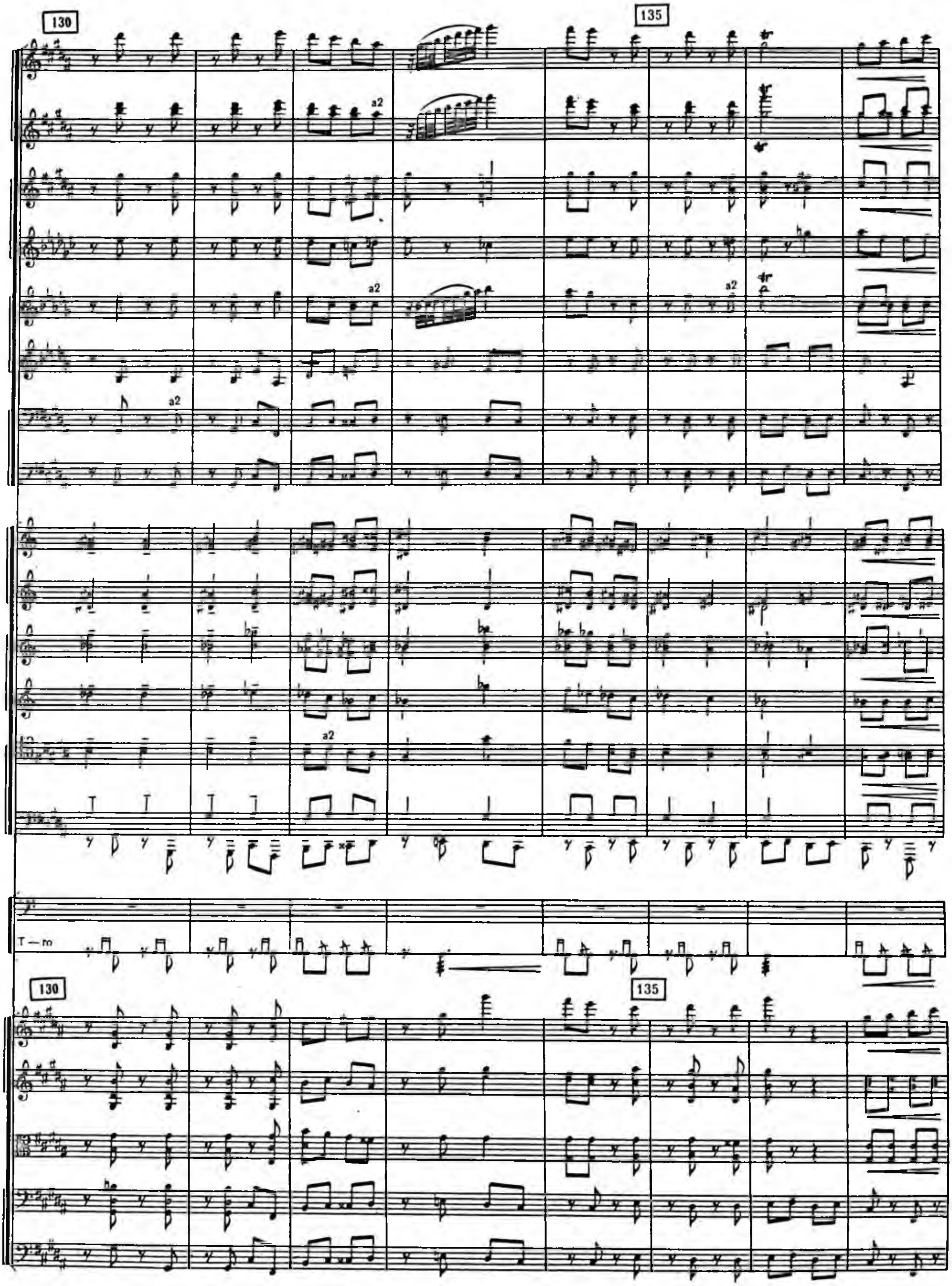
130
135
a2
a2
a2
a2
a2
T—m
130
135

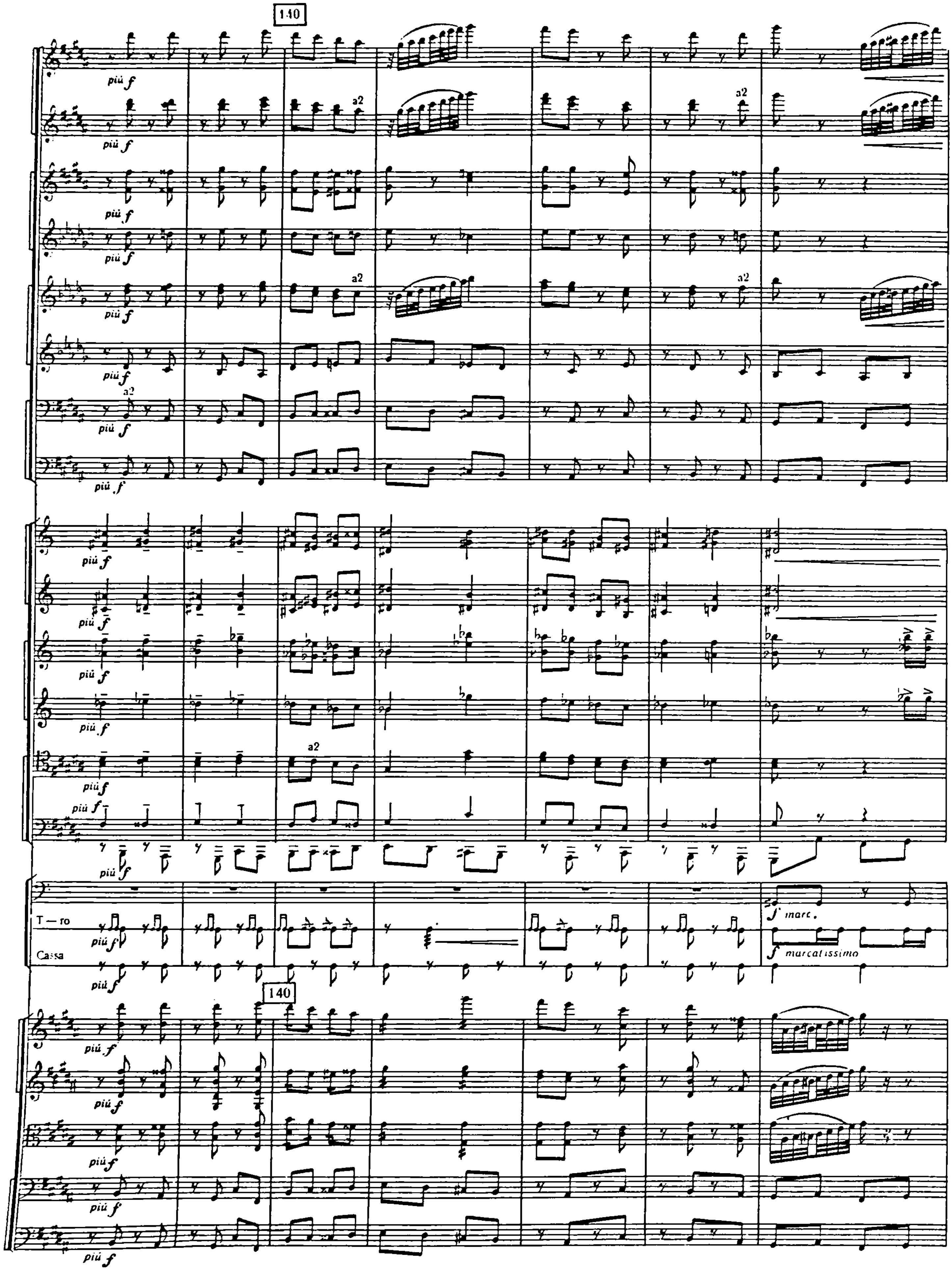
140
più f
a2
T—ro
Cassa
f marc.
f marcatissimo

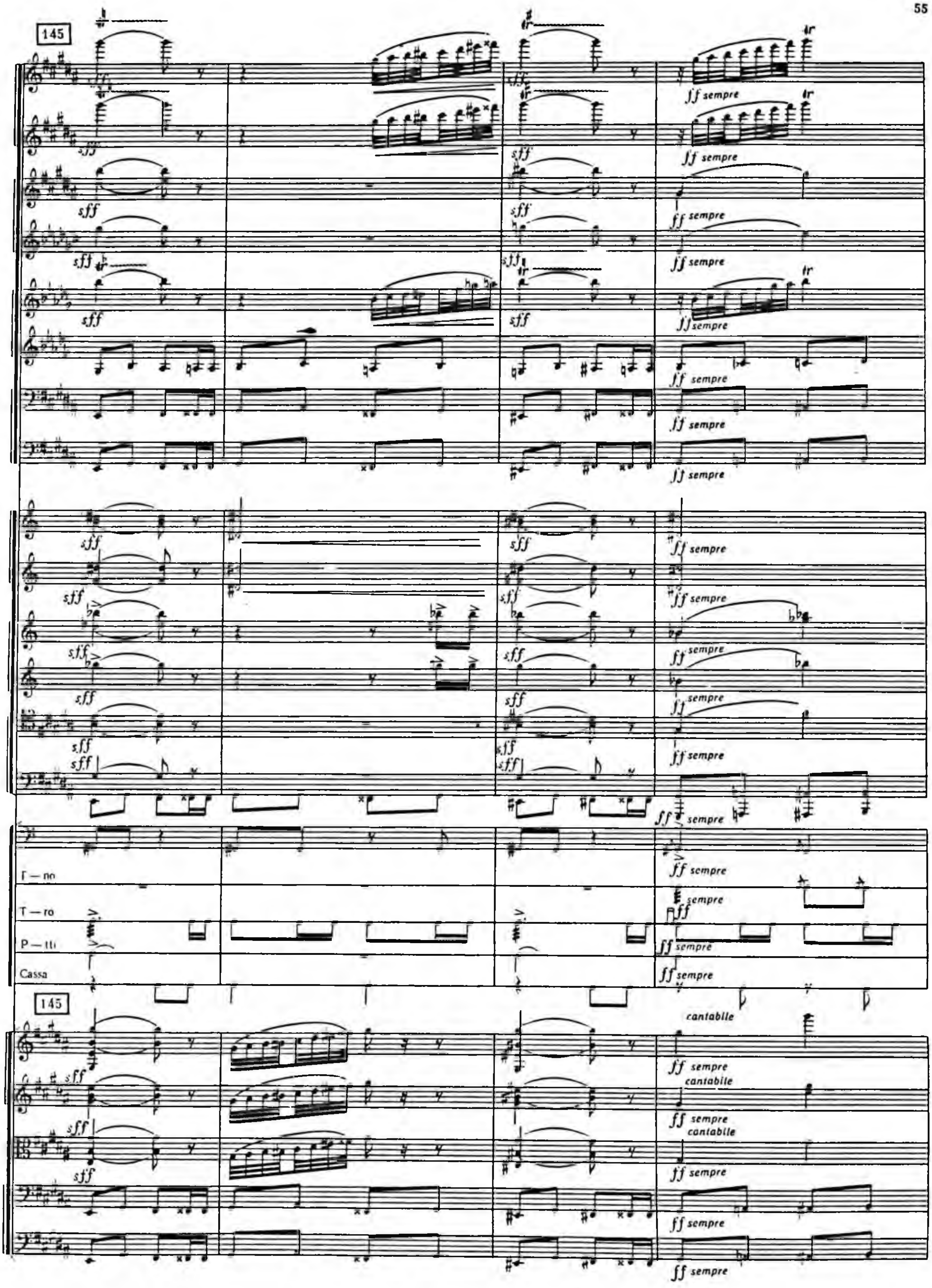
145
sff
ff sempre
tr
T — no
T — ro
P — tti
Cassa
145
cantabile
ff sempre

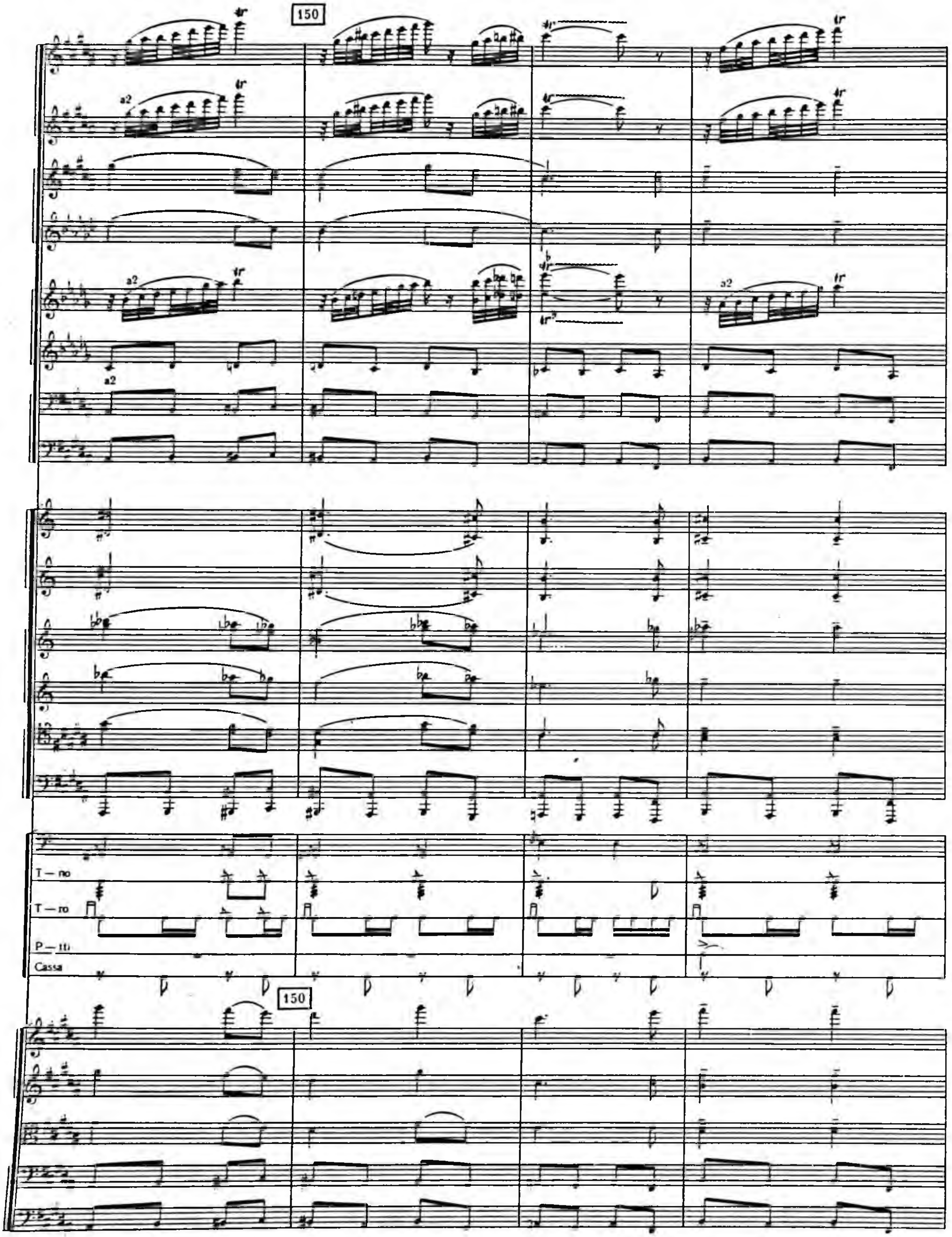
150
a2
tr
T — no
T — ro
P — tti
Cassa
150

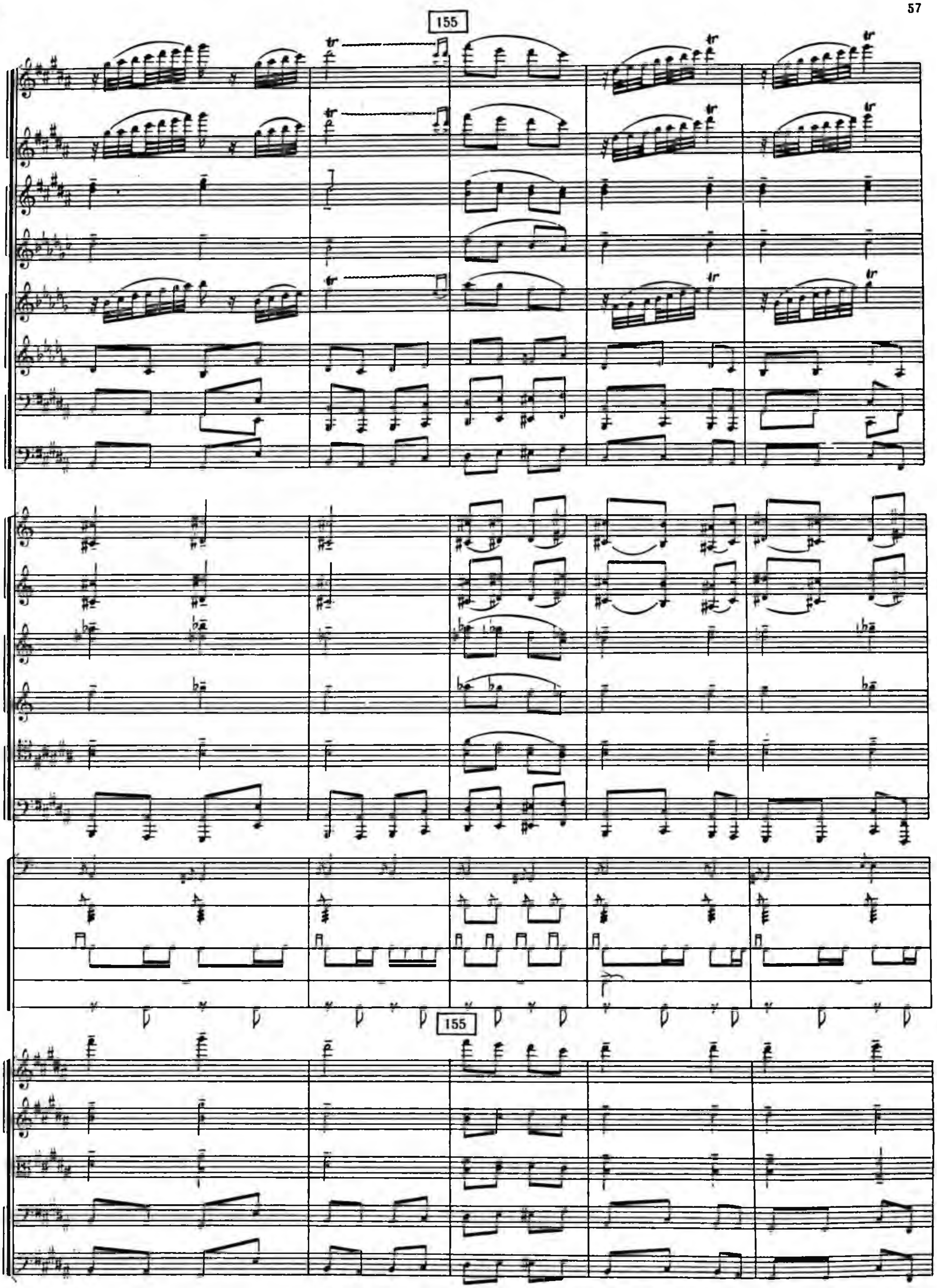
155
tr
155

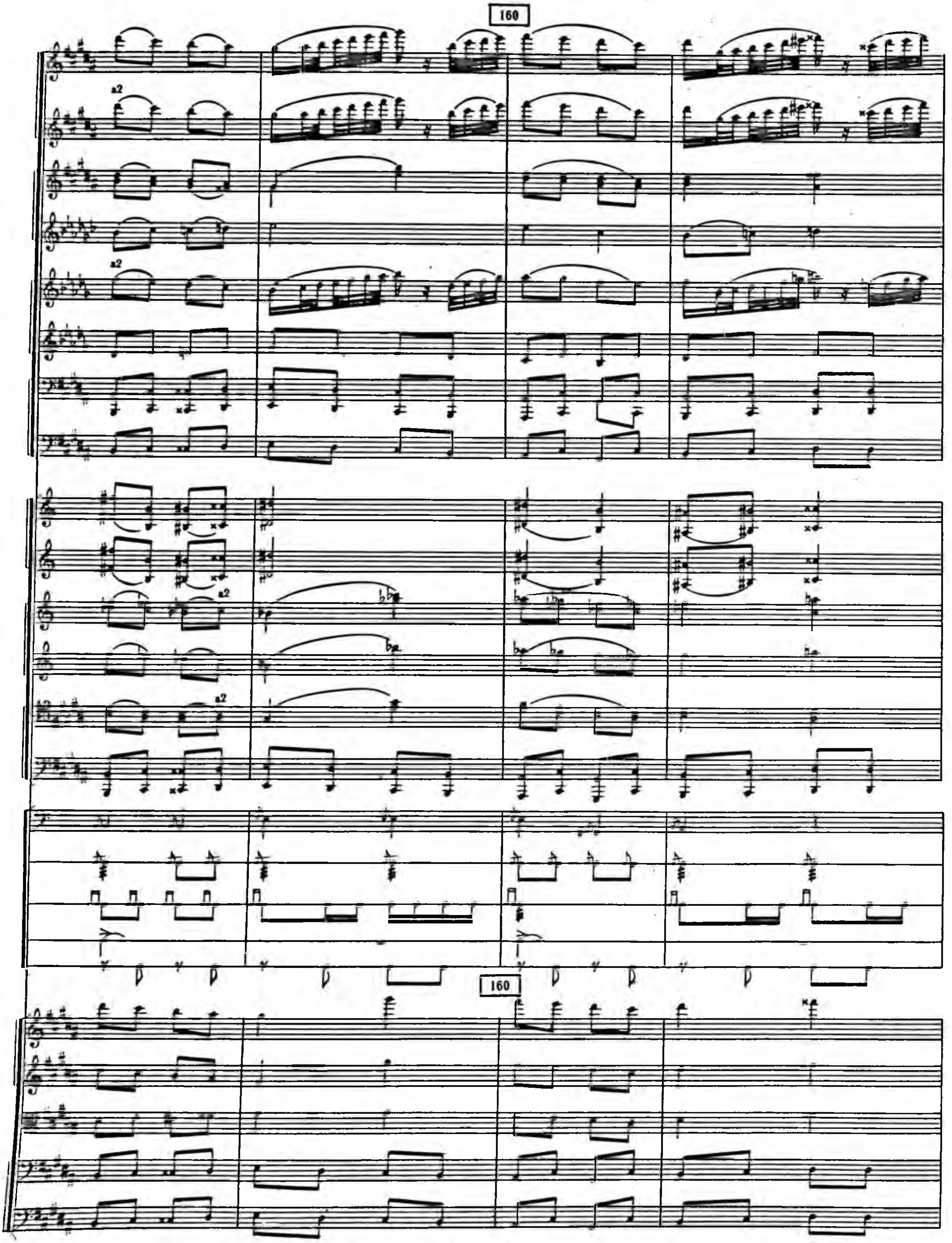
160
a2
a2
a2
a2
160

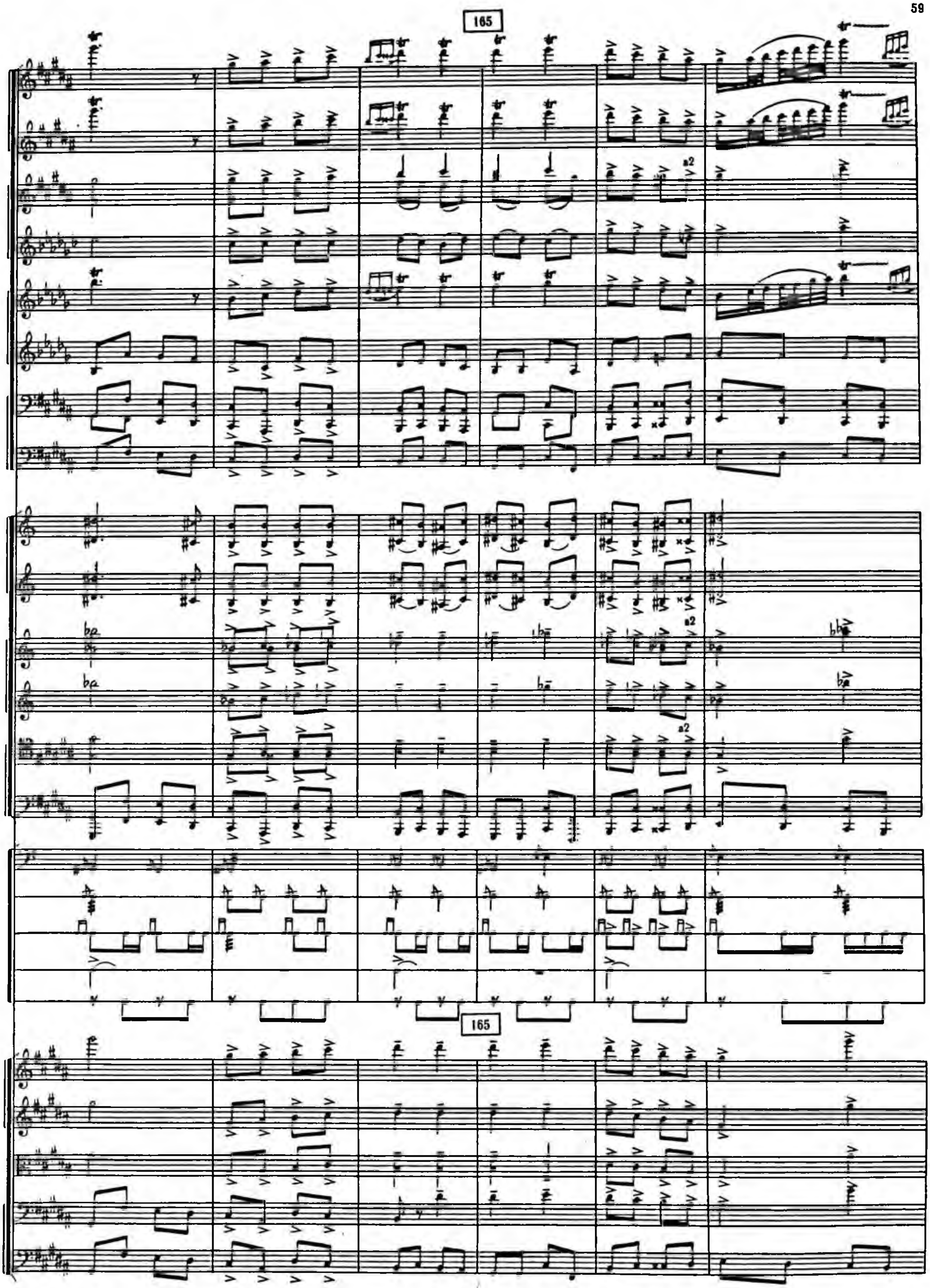
165
a2
a2
a2
165

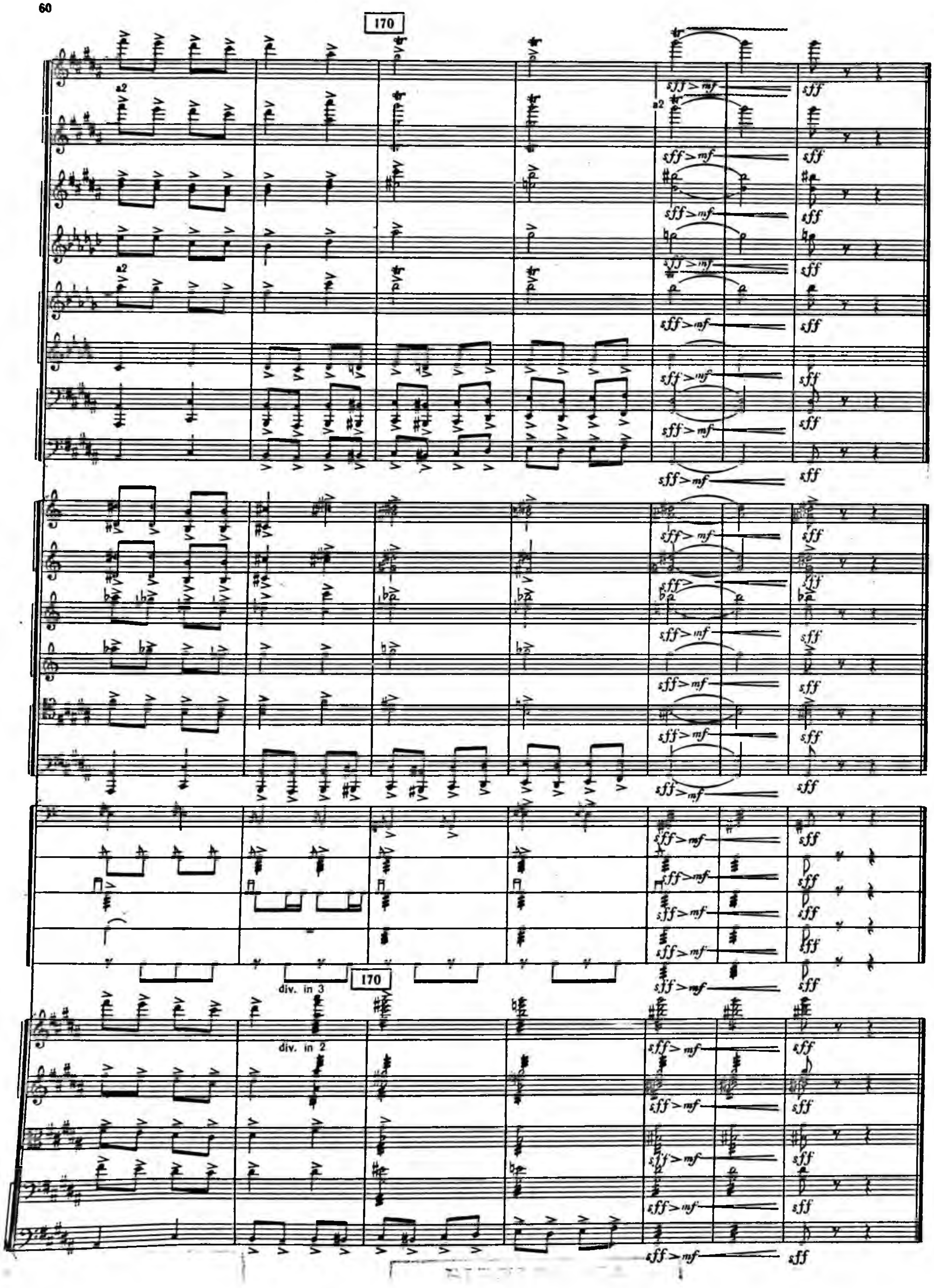
170
a2
a2
a2
sff>mf
sff
div. in 3
170
div. in 2